

VORE KIRKEGÅRDE

BIND 24

HEFTE NR. 3-4

OKTOBER-JANUAR 1972

TIDSSKRIFT UDGIVET AF FORENINGEN FOR KIRKEGÅRDSKULTUR
REDAKTØR: HORTONOM AXEL ANDERSEN . TÅSTRUP

Bogen

Den danske kirkegård og dens problemer

redigeret ved provst J. Exner

kan købes til en favørpris af 5,00 kr. ved henvendelse til
FORENINGEN FOR KIRKEGÅRDSKULTUR
Vintappergården, 2820 Gentofte.

A. HANSENS

Amagerfrø

Amager Landevej 101 . Kastrup . Tlf. (01) 50 09 86

København - Odense - Århus

ZACHARIASSENS PLANTESKOLE

Hedensted

Telefon Hedensted 36

Grundlagt 1900

Prydplanter

samt hæk- og læplanter

til kirkegårdsbrug

FORLANG PRISLISTE

- To- og firehulede transportvogne
- jerntrillebøre
- kistettransportvogne
- katafalker med hjul
- luftgummihjul
- forhandling af ASP-Holmblad lys
- nummerskilte for opmærkning af grave

Forlang tilbud.

GAR-TEK

Roskildevej 349 . København Valby . Telefon (01) 70 09 09

Nye og brugte Chaussé-brosten

- Ejnar Nielsen
- Bjørnsknudevej 38-43
- 7130 Juelsminde
- Telf. (05) 69 34 66

E. NIELSEN

mek. stenhuggeri

Sdr. Fasanvej 34 . Roskildevej 52 . Telf. GØthåb 1491

Grundlagt 1797

- Gravmonumenter
- Reparationer udføres

Langeskov Planteskole

Telf. Langeskov 100

Alt i planter til kirkegårde
Spec.: Hækthuja

DANSK METALÆTSERI H. BAADE A/S

VASEKÆR 12
HERLEV KØBENHAVN
(01)*94 71 00

VORE KIRKEGÅRDE. *Redaktør:* Overgartner Axel Andersen, Ørnevej 1, 2630 Tåstrup. Tlf. (01) 99 26 19. *Ekspedition:* Pileallé 2, 2000 København F. Tlf. (01) Fa 6341. Udgives af Foreningen for Kirkegårdskultur, hvis medlemmer gratis får tidsskriftet, der udkommer 4 gange årligt. Enkelthefter sælges for kr. 8,00 pr. stk.

Adresseforandringer bedes altid anmeldt til posthuset. Skulle bladet udeblive, bedes man klage til nærmeste postkontor. Annoncer tegnes hos redaktøren og i ekspeditionen.

FORANDRING I JORDFÆSTELSESSKIKKE STATISTISK BELYST

614.62:718(489)

Af hortonom Axel Andersen.

Jordfæstelsesskikkene ændres stærkt i disse år. Ligbrændingen har fået en plads af betydning, så kirkegårdene må ændres, tilpasses til også at opfylde de krav, der følger hermed, indretning af urnefdelinger og askefællesgrave. Det kan være svært at forudsæ, hvor stort behov, som skal dækkes, hertil kan statistikken være en hjælp.

I statistikken har vi et redskab til at klarlægge den hidtidige og øjeblikkelige stilling, og ved hensigtsmæssig bearbejdelse af materialet kan man også forudsige udviklingen på lidt længere sigt.

Materialet.

Den nuværende stilling for Danmarks krematoriebyer skal klarlægges i denne artikel på grundlag af Dansk Ligbrændingsforenings statistik, offentliggjort i foreningens årsskrifter. Materialet går tilbage til 1914, hvad angår kremationen; men siden 1948 har statistikken også kremationen af krematoriebyernes døde og urnernes anbringelse. Talmaterialet er meget omhyggeligt ført, det er kun få byer, der mangler oplysninger for og kun for enkelte år. Hvor oplysninger om antal døde mangler, er disse suppleret fra Statistiske Meddelelser: Befolkningens bevægelser. Alle de fak-

tiske tal er omregnet til relative tal: pr. 1000 i forhold til årets døde, herved kan krematoriebyerne sammenlignes indbyrdes. Relationen pr. 1000 er valgt for at undgå at regne med decimal, og det er skik i befolkningsstatistik at anvende denne relation.

Den første ligbrænding fandt sted her i landet i 1886, da det første krematorium i København blev taget i brug. Fra det første år haves statistik; men først i 1914 har man sammenstillet kremationstillene med dødstallet, så en kremationsprocent kan beregnes. Fra samme år er også begyndt en statistik for Københavns kommune, således som det kan ses i tabel 1 og fig. 27. I de første år af perioden har kremationen haft ringe betydning; men i København er der fra 1920 sat en stærk stigning ind, som kulminerede i 1942, siden da har den årlige tilvækst været mindre og mindre, således som det fremgår af fig. 27, at trenden

Tabel 1
Kremation i København og Danmark 1914-1970

År	København				Hele Danmark			
	Døde absolut	Kremerede			Døde absolut	Kremerede		
		absolut	pr. 1000 døde	ud- jævnet		absolut	pr. 1000 døde	ud- jævnet
1914	6891	164	23	18	35921	230	6	7
1915	6798	172	25	22	37174	249	7	7
1916	7770	206	27	26	39265	311	8	7
1917	7279	243	33	32	39224	348	9	8
1918	7622	243	34	38	39038	360	9	9
1919	7178	288	40	45	35590	455	11	11
1920	7754	377	49	53	39841	555	14	13
1921	6374	411	64	62	36215	595	16	15
1922	6937	517	75	71	39452	738	19	18
1923	6611	551	85	82	37903	788	21	20
1924	7101	613	86	93	38091	879	23	24
1925	6845	659	96	104	37083	976	26	27
1926	7055	810	115	116	38093	1223	32	31
1927	6843	848	124	129	40190	1262	31	35
1928	6943	960	138	143	38484	1385	36	40
1929	7088	1042	147	157	39486	1570	40	45
1930	7075	1096	180	171	38174	1694	44	50
1931	7222	1394	193	186	40566	2148	53	55
1932	7203	1568	224	202	39701	2523	63	61
1933	7208	1679	233	217	38506	2702	71	66
1934	7206	1833	261	233	38106	2942	77	72
1935	7652	1986	258	250	40816	3306	81	79
1936	7683	2050	267	267	41016	3460	84	85
1937	7636	2260	296	284	40442	3893	96	92
1938	7483	2307	305	301	39165	4031	103	99
1939	7285	2344	322	318	38535	4343	113	107
1940	7712	2696	349	336	39730	4756	120	114
1941	7275	2628	361	355	39256	4714	120	122
1942	7280	2723	372	372	37522	4929	131	130
1943	7454	2857	383	390	37981	5212	137	138
1944	8283	3148	380	408	41095	5853	142	146
1945	8774	3581	408	426	42298	6646	157	154

År	København				Hele Danmark			
	Døde absolut	Kremerede			Døde absolut	Kremerede		
		absolut	pr. 1000 døde	ud- jævnet		absolut	pr. 1000 døde	ud- jævnet
1946	8490	3522	415	443	42101	6582	157	163
1947	8156	3490	428	461	40134	6603	165	172
1948	7134	3231	453	479	36036	6407	178	181
1949	7510	3696	492	497	37896	6974	185	190
1950	7378	3759	510	514	38393	7504	195	199
1951	7505	4069	542	531	37960	8016	211	209
1952	7854	4427	564	548	39260	8728	222	218
1953	7634	4418	579	565	39432	8963	220	228
1954	7586	4566	602	582	39783	9460	238	238
1955	7649	4658	611	598	38789	9790	252	248
1956	7667	4738	618	613	39695	10269	259	258
1957	8085	5172	640	629	41418	11436	276	268
1958	7968	5296	665	643	41570	11923	287	278
1959	8010	5252	656	658	42159	12214	290	288
1960	8027	5352	667	672	43679	13113	300	298
1961	7974	5508	691	685	43425	13329	307	309
1962	8448	6012	712	698	45437	14729	324	319
1963	8507	6012	707	710	45896	15311	334	330
1964	8557	6079	695	722	46808	15747	336	341
1965	8645	6312	730	733	47881	16521	345	351
1966	8886	6489	730	743	49289	17465	362	362
1967	8727	6520	747	752	47829	17472	365	373
1968	8445	6398	758	761	47283	17935	379	383
1969	8616	6666	774	769	47927	18901	394	394
1970	8474	6624	782	776	48367	19843	410	405
I alt			21689	21689			8891	8891
Δ^1				-6,890275				-10,780543
Δ^2				-0,838990				0,011444
Δ^3				0,033455				0,006776

$$Y = 15,829 + 1,964386x + 0,51724x^2 - 0,005596x^3$$

$$Y = 7,036061 + 0,07564x + 0,17545x^2 - 0,001128x^3$$

DANMARK og KØBENHAVN.
Kremerede pr. 1000 døde. 1914 - 1970.

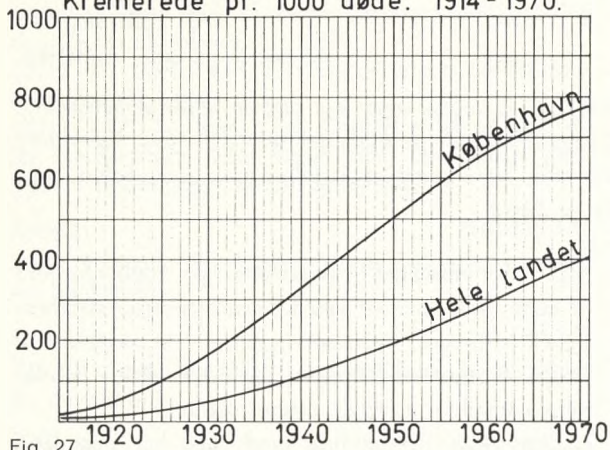

Fig. 27

får s-form, den flades ud, og det må forudses, at tilvæksten standses, og kurvens forløb bliver vandret. Hvor det vil ske, om det bliver 850 eller 900 eller mere, det vil kun tiden vise; men man kan forlænge kurven fra den øjeblikkelige trend med en smuk bue, der rammer 1000 (eller 100 %) omkring år 2000.

Hele landets kremationsfrekvens er nået til ca. 400 pr. 1000 døde, og her satte den stærke stigning ind omkring 1930, da der var blevet bygget krematorier ud over landet. Kurvens trend er stadig stigende, den anvendte beregningsmetode viser ikke noget endnu om faldende tilvækster; men uden tvivl er kurven inde i den næsten retliniede del omkring vendepunktet.

Svendborg.

For de øvrige krematoriebyer kan der ikke bortset fra Svendborg laves en tilsvarende opgørelse fra krematoriernes åbning, men først fra 1948. Svendborg danner en undtagelse, takket være afdøde realskolebesty-

rer Magnus Lunds indsats, han har fra 1932 fra krematoriets ibrugtagelse udarbejdet statistik, dette materiale ses i tabel 2 og fig. 28. Kremationsprocenten er stadig stigende tiltrods for, at den er nået op på 66,6 i 1969, der er meget små tilvækster årligt, så vendepunktet er sikkert ret nær. Statistikken for anbringelsen af askerne er meget interessant. Fra begyndelsen af fra 1932 har byens kirkegårde haft urnehave og fra 1937 også urnehal og askefællesgrav.

Kistegrave anvendes naturligvis kun til nedsættelse af urner, hvis familien har et kistegravsted, eller den forventer at komme til at bruge det i fremtiden til nedsættelse også af kister, kun i sjældne tilfælde erhverves kistegravsteder med den hensigt at anvende det til urner, dersom der er passende urnegravsteder at få. Kistegravstedet var fra starten af det almindeligst brugte til nedsættelse af urner, 66 pr. 1000 døde, antallet er steget indtil 1964, da 227 pr. 1000 døde blev nedsat, derefter har tallet været dalende. De fleste krematoriebyer kan vise det samme billede.

Urnegravstederne fik til en begyndelse nedsat 13-14 urner, og antallet steg ret langsomt, først i 1965 blev der nedsat lige så mange som i kistegravsteder, men antallet stiger stadigt, modsat mange andre byer, hvor kurven er bøjet nedad.

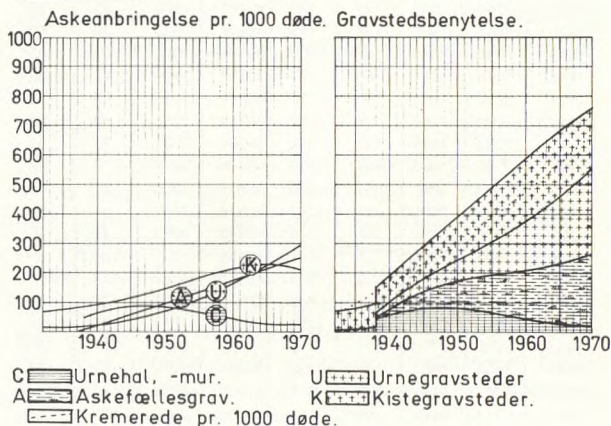
Urnehall og askefællesgrav blev som nævnt taget i brug i 1937. Urnehallen begyndte med 51 urner pr. 1000 døde og steg ganske langsomt indtil 1946, da 86 urner nåedes, for derefter at aftage igen, så antallet i 1969 er så langt nede som 20 pr. 1000 døde. Denne tendens er fælles for alle de krematoriebyer, der har urnehaller, der er ingen, som har fremgang for tiden endsige har holdt antallet i den iagttagne periode. I modsætning hertil startede askefællesgraven yderst småt med kun fire asker det første år; men det skulle hurtigt blive til flere, for der er næsten retlinet kurveforløb, tilvæksten begyndte med 7,2 pr. år, mellem

Tabel 2. Kremation og urners anbringelse 1932-1969.

År	Døde	Kremerede				Urnernes henstat										
		Urnehall - mur		Askefællesgrav		Urnegravsteder		Kistegravsteder		I ALT						
		Abso- lut	pr. 1000 døde	Abso- lut	pr. 1000 døde	Abso- lut	pr. 1000 døde	Abso- lut	pr. 1000 døde	Abso- lut	pr. 1000 døde					
1932	206	13	63	67			2	10	14	12	58	65	14	68	79	
1933	210	14	67	80			1	5	13	11	52	68	12	57	81	
1934	193	18	93	93				2	10	13	15	78	17	88	85	
1935	224	27	121	105				4	18	14	21	94	25	112	89	
1936	234	27	115	118				6	26	14	20	85	26	111	92	
1937	238	36	151	131				7	28	16	24	101	32	134	102	
1938	223	33	148	144	6	27	51	4	18	11	10	45	17	81	85	
1939	254	38	150	157	16	63	59	5	20	18		20	28	110	89	
1940	249	39	157	171	23	92	66	10	40	25	5	20	22	18	72	92
1941	227	40	176	184	14	62	72	7	35	38	5	18	25	17	62	96
1942	235	56	238	198	17	72	77	7	30	40	4	17	29	24	102	100
1943	225	53	236	212	32	142	81	10	44	47	3	13	33	25	111	105
1944	248	47	189	226	15	61	84	13	52	55	8	32	37	28	113	110
1945	274	62	226	240	19	69	85	11	40	62	10	37	42	29	106	115
1946	248	58	234	255	24	97	86	16	65	69	7	28	47	25	101	121
1947	254	61	240	269	14	58	86	20	79	77	11	43	52	31	122	127
1948	231	71	307	284	22	95	85	21	91	84	14	61	50	25	108	133
1949	251	77	307	299	18	72	83	20	78	92	8	31	65	45	180	139
1950	225	83	280	315	19	84	81	29	129	99	5	22	72	25	111	148
1951	237	84	354	330	12	51	78	30	127	107	11	46	80	46	194	153
1952	235	85	362	346	16	68	75	26	111	114	25	106	88	37	157	161
1953	219	82	374	352	20	91	72	22	101	122	24	109	96	38	174	167
1954	222	89	401	379	17	69	68	36	162	129	23	104	105	40	180	175
1955	224	93	415	395	14	63	64	32	143	137	28	125	114	50	223	183
1956	206	87	422	412	17	83	59	34	117	144	37	180	123	41	199	190
1957	240	109	417	430	17	71	64	32	133	152	45	188	134	37	154	197
1958	232	96	414	447	7	30	50	29	125	160	45	194	144	49	211	203
1959	271	120	442	465	10	37	46	41	151	167	49	181	155	52	192	209
1960	246	114	463	484	18	73	42	32	130	175	59	240	166	56	226	215
1961	273	126	462	502	6	22	37	53	194	183	94	188	178	50	183	219
1962	267	150	562	522	14	52	34	81	303	190	44	165	191	61	229	223
1963	266	160	602	541	1	4	30	64	241	198	59	222	203	70	263	226
1964	292	161	551	561	5	17	27	76	262	206	67	195	217	50	171	227
1965	280	160	571	581	8	29	24	36	129	213	59	211	230	73	261	227
1966	300	180	600	602	7	23	22	62	207	221	79	263	244	59	197	225
1967	306	197	644	623	5	16	21	70	229	229	74	242	259	81	263	221
1968	299	186	622	645	10	33	20	53	180	237	102	347	274	61	204	216
1969	310	206	665	666	5	16	20	89	287	245	35	113	289	63	203	209

Fig. 28

SVENDBORG.

1968 og 1969 var den kun vokset lidt til 7,9. Antallet i 1969 245 stk. vil snart passere endog urnegravstederne. Mange andre krematoriebyer har det på samme måde, så askefællesgraven får tilført 357 urner af i alt 711 på landsplan.

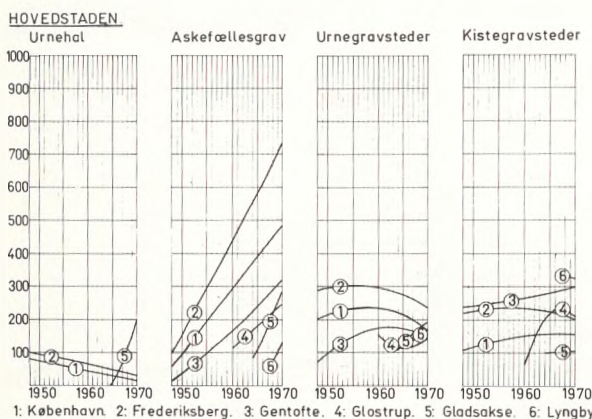
Adderes antallet af nedsatte urner år for år, viser det sig at overstige antallet af kremerede døde, det må skyldes, at en del udenbys, der er blevet kremeret i krematoriet, er blevet nedsat på byens kirkegårde eller hensat i urnehallen. I Svendborg er det udjævnedes tal for kremerede i 1969 666 og det tilsvarende for hensatte urner 763, formodentlig er det især i urnehal og askefællesgrav og nok kun i mindre grad urnegravsteder, der tegner sig for disse udenbys.

1948 - 1969.

Landets øvrige krematoriebyer er kun behandlet i tidsrummet 1948-69 eller fra det år de nye krematorier er blevet taget i brug. 1970 er ikke taget med, dels fordi en del af beregningerne var udført inden materialet for 1970 fremkom, og dels fordi det viste sig, at for mange krematoriebyers vedkommende kunne talmaterialet dårligt sammenholdes med det tidligere på grund af de pr. 1/4 1970 stedfundne kommunesammenlægninger, hvorved mange krematoriebyer fik en betydelig befolkningsforøgelse i forstads- og landkommuner med lavere ligbrændingsfrekvens, som har påvirket den oprindelige bys tal.

Talmaterialet er sammenstillet i tabel 3 og har de faktiske observerede tal samt de omregnede relative tal pr. 1000 døde og endvidere de udjævnedes tal, om hvis beregning, der skal gøres rede for til slut. Rækkefølgen er landsdelsvis, idet den gamle amtsinddeling er grundlaget. For at skabe sammenligningsgrundlag, er der kun dannet tre landsdelsopdelinger: hovedstaden med 7 krematoriebyer, øerne med 12 og Jylland med 12, herved er opnået at få gruppering, som er nogenlunde jævnt store, så de små byer ikke virker så stærkt på tallene.

Fig. 29

Hovedstaden.

København med Bispebjerg og Sundby krematorier, Frederiksberg med Søndermark krematorium, Gentofte med Mariebjerg krematorium, Glostrup, Gladsaxe, Lyngby og Ballerup kommuner har årligt ca. 12.000 døde, hvoraf kremeres godt 9.000, det giver en kremeringshyppighed på 760 med et rundt tal pr. 1000 døde for 1969. De 7 kommuner er meget ensartede, når lige ses bort fra den sidst tilkomne forstad Ballerup, der åbnede krematorium i 1969. Alle kommuner er sikkert på s-kurvens øverste del. Urneanbringelsen er mere forskellig. I København og Frederiksberg er askefællesgraven den mest benyttede, her er også mange års tradition for denne nedsættelsesform. Bispebjerg fik askefællesgrav i 1926, Frederiksberg først i 30'erne, mens de andre kirkegårde først fik det langt senere, Sundby og Vestre i 1947 og Assistens kirkegård i 1951. Urnegravsteder har været mere benyttet, end de er ved periodens slutning, det samme gælder kistegravsteder, dog ikke Gentofte og Lyngby. Gentofte har stigende trend for urnenedsættelse i kistegravsteder endnu og ligger tydeligt over urnegravsteder.

Hensættelse i urnehal finder kun sted i 2 af kommunerne: København og Frederiksberg, men interessen for denne hensættelsesform er faldende. De vedføjede grafer viser udviklingen med al tydelighed;

GRAVSTEDSBENYTTELSE.

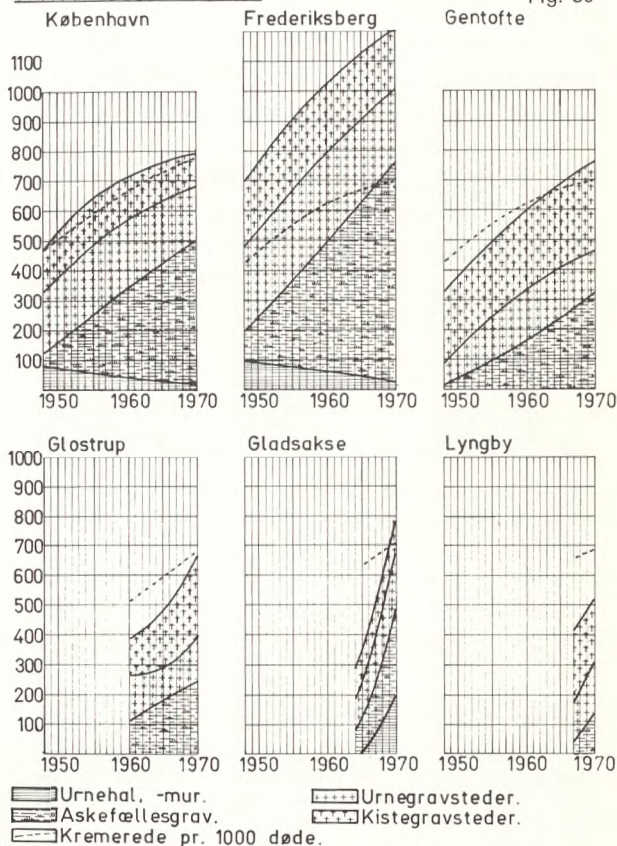
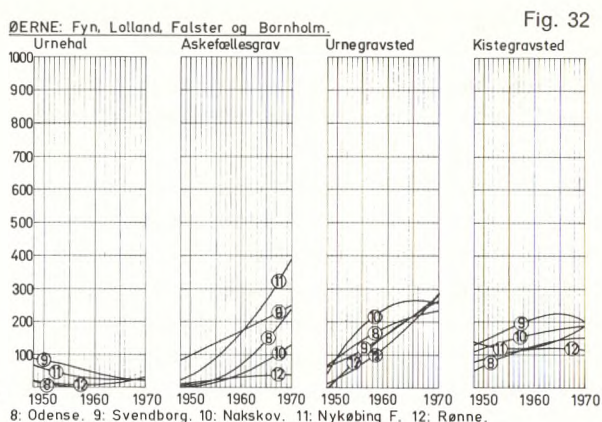
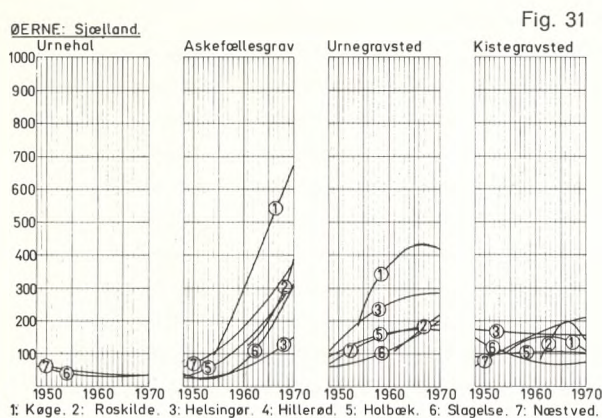

Fig. 30

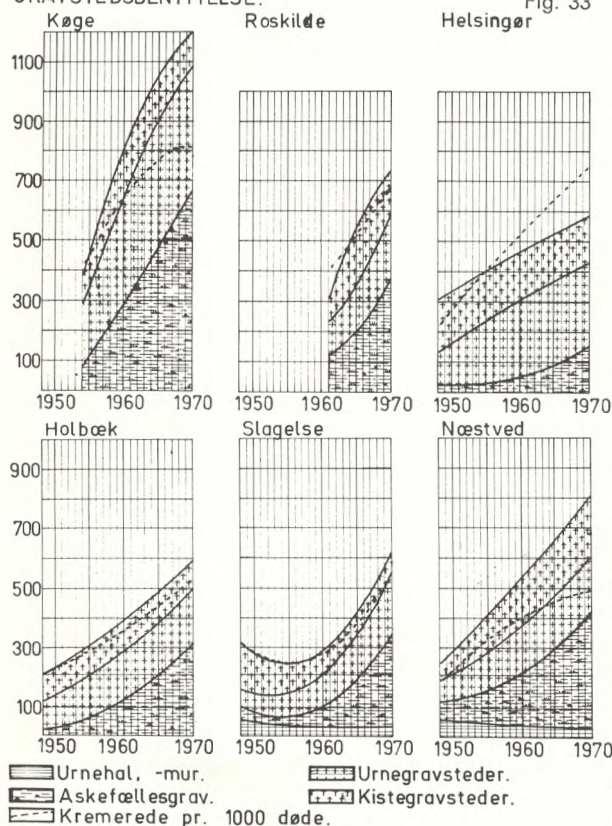
den graf, der viser den relative anvendelse af urnehensættelsesskikkene, viser også forholdet mellem kremerede og hensatte urner, her skiller Frederiksberg sig ud med et meget stort antal urneanbringelser, pr. 1000 døde hensættes 1200 urner trods en kremationshyppighed på 791 i 1969. Det store antal hensættelser i askefællesgraven 720 er sikkert for en stor del udenbys. For de 4 forstadskommuner Glostrup, Gladsaxe, Lyngby og Ballerup, nævnt i den rækkefølge krematorierne er åbnet, må nævnes, at de har virket så kort, at talmaterialet er for spinkelt til at vise udviklingen, befolkningsunderlaget er også for flere af dem for uensartet, forstadskommunerne har store forskyndninger fra landets gennemsnitlige aldersfordeling, der er forholdsvis få borgere i de aldersklasser, som har den største dødelighed.

Øerne.

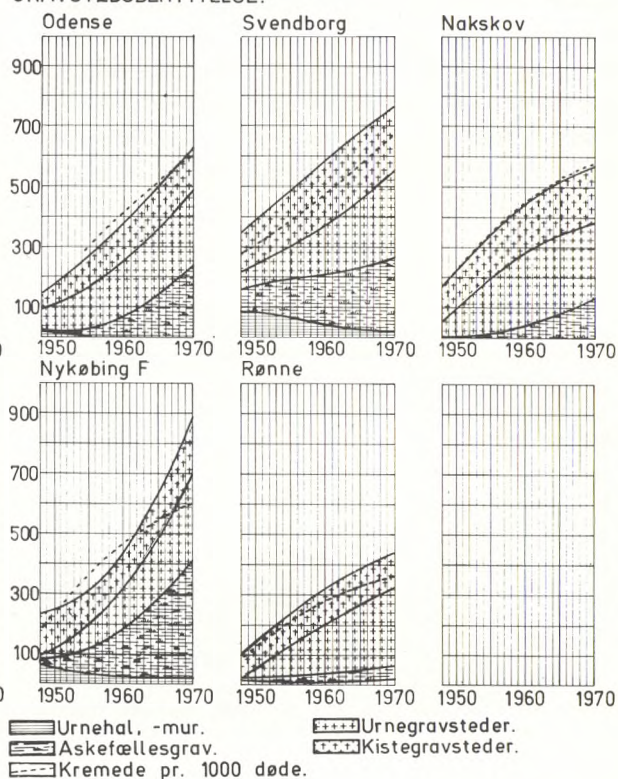
Til denne gruppe henføres krematoriebyerne på Sjælland udover de, der ligger i hovedstadsområdet, på Fyn, Lolland, Falster og Bornholm. Det er 12 byer, heraf er de 9 alle ældre end den periode undersøgelsen omfatter, kun Køge, Roskilde og Hillerød er nyere, nemlig fra 1954, 1961 og 1967.

Disse byer viser større forskelligheder end hovedstadsområdet, byen med landets største kremationshyppighed, Køge, er i denne gruppe, og i den modsatte ende er der også een af de laveste, Rønne, denne kendsgerning påvirker helheden. Disse byer har årligt ca. 3500 døde, hvoraf de 2000 kremeres, det gav for 1969 en kremationshyppighed på 579 pr. 1000 døde med udjævnedes tal. Landsdelen har haft en større fremgang end hovedstadsområdet i de 22 år 1948-69,

GRAVSTEDSBENYTTELSE.

GRAVSTEDSBENYTTELSE.

idet 1948 var på 211. Holbæk og Slagelse har endnu stigende kurver, Slagelse dog efter en nedgangsperiode indtil midten af halvtredserne, alle andre har vigende trend, altså i s-kurvens øverste del, dog bortset fra Roskilde og Hillerød, hvor krematoriernes virketid er for kort til at vise noget sikkert.

Urnedesættelsernes antal ligger for flere byer meget højt i forhold til de kremerede, Køge f. eks. så mange som 1190 pr. 1000 døde, næsten som Frederiksberg, andre med høje tal er Næstved og Nykøbing F. Hensættelse i askefællesgrav er den hyppigste anbringelsesmåde i Køge, Roskilde, Holbæk, Slagelse, Næstved, Odense og Nykøbing F., i alt 7 af byerne, kun i Helsingør, Svendborg, Nakskov og Rønne nedsettes der flere i urnegravsteder. I alle byerne er hensættelsen i askefællesgrav med stigende tendens, nogle enkelte byer som Køge har retlinet trend som i hovedstadsområdet, men de fleste ligger i begyndelsen af s-kurven.

Urnedesættelse i urnegravstederne er den næsthypigste form på øerne, men ikke meget under askefællesgraven som gennemsnit. De fleste byer er i klimaks, kun Slagelse, Svendborg og Nykøbing F. er trenden endnu stigende, ingen byer er som i hovedstaden i sikker aftagende.

Det er til gengæld anbringelsen i kistegravsteder, men for landsdelen som helhed er trenden stadig stigende. Aftagende trend har Køge, Roskilde, Helsingør, Slagelse, Svendborg og Rønne.

Kun seks byer har urnehal, Odense har i flere år ikke haft hensættelser, de andre byer er også aftagende, antallet ligger mellem 36 og 20 pr. 1000 døde.

Jylland.

Jylland har også 12 krematoriebyer, siden 1948 er der åbnet krematorier i Hjørring 1951, Åbenrå 1952, Randers 1954 og Vejle 1967. I disse 12 byer er der

ca. 5000 døde pr. år. Den udjævnede relative kremationshyppighed bliver for 1969: 456 pr. 1000 døde, kun 51 mere end det faktiske landsgennemsnit. Kurven for kremation er lidt mere krum end for hovedstaden og øerne, og tilvæksten er stærkere aftagende end i de to andre landsdele; men man må dog formode, at kurven for landsdelen endnu ligger omkring den rette del omkring s-kurvens vendepunkt. Bliver de planlagte krematorier bygget, vil de sikkert bringe kurven ind på ret linie igen. I begyndelsen af den undersøgte periode (1948-69) var fremgangen større end på øerne; men det holdt ikke perioden igennem.

Der nedsættes i de fleste byer et lidt større antal urner, end der er blevet kremeret; men kun et par enkelte byer overstiger det 20 %, Ålborg og Åbenrå. Urnegravstederne er i de fleste byer det hyppigste sted, urner anbringes, kun Horsens, Silkeborg og Esbjerg har andre former som oftest benyttet.

I Jylland nedsættes som gennemsnit 192 urner pr. 1000 døde i urnegravsteder, i hovedstaden 184 og på øerne 226. De fleste byer har stigende trend, kun Ålborg og Århus er på s-kurvens øverste del.

I askefællesgraven er gennemsnittet 165 urner pr. 1000 døde mod hovedstadens 467 og øernes 252. Der er kun tre byer Horsens, Vejle og Esbjerg denne nedsættelsesform er nr. 1, i byer som Hjørring og Viborg udgør det kun en ringe del. Kurveformen er for de fleste byer lige gået ud af den flade del i s-kurvens fod.

I Silkeborg nedsættes flest urner i kistegravsteder, ellers er det nr. 2 i Hjørring, Ålborg, Randers, Århus, Horsens, Kolding, Esbjerg og Åbenrå, men promille-tallene viser store forskelle. Kurveformen viser for de fleste byer nedadgående tendens, kun Struer, Silkeborg, Esbjerg og Åbenrå har ikke toppet endnu. Landsdelsgennemsnittet er på 152 pr. 1000 døde, mens hovedstaden har 137 og øerne 167.

Fig. 35

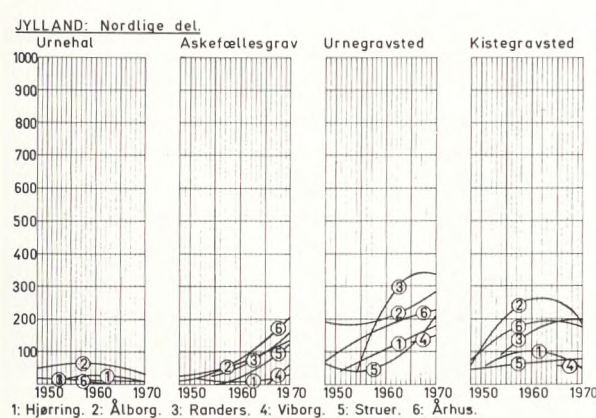
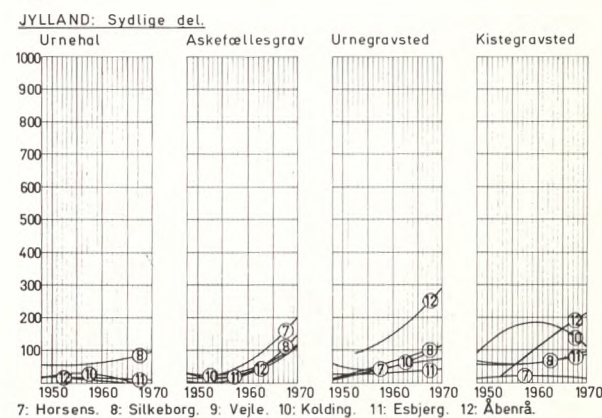
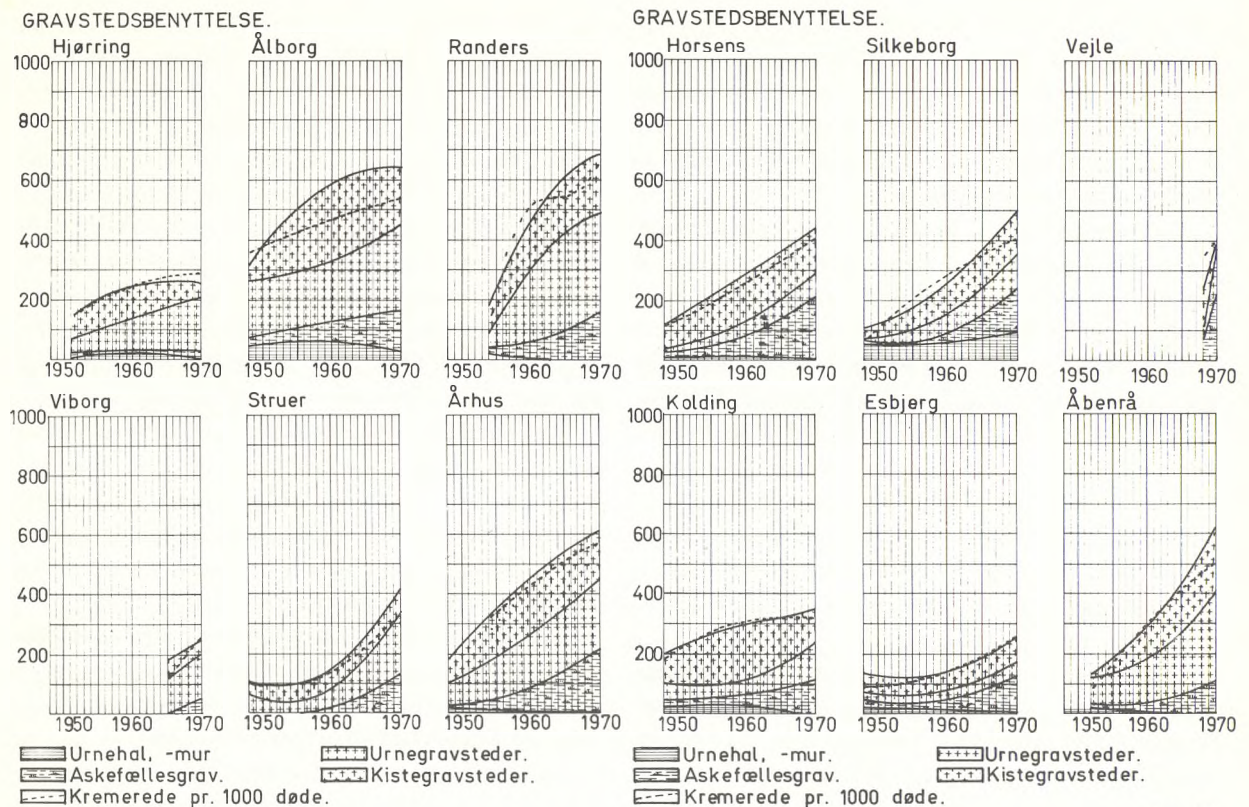

Fig. 36

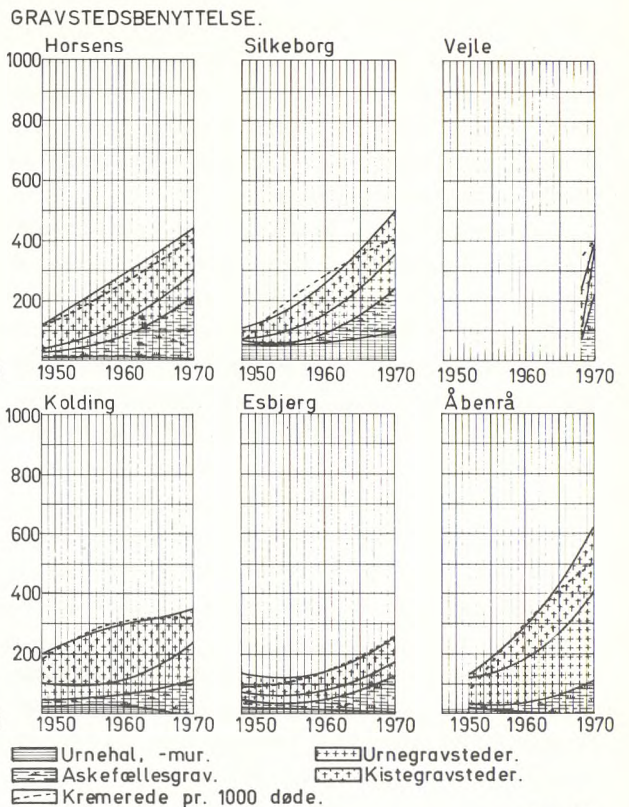
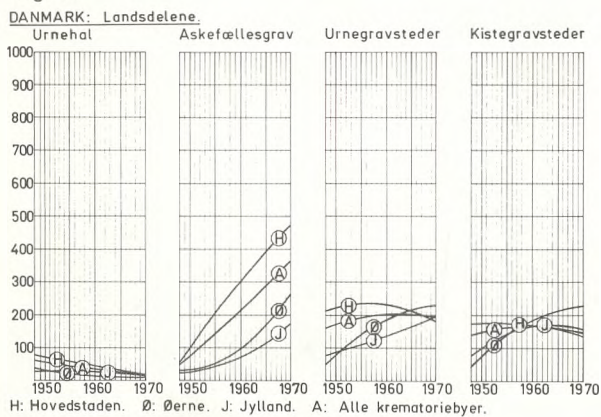

Resumé.

For alle krematoriebyerne er askefællesgraven den hyppigste anbringelsesform: 357 pr. 1000 døde, i 14 byer er det nr. 1, det er 4 i hovedstaden, 7 på øerne og 3 i Jylland. 7 byer har askefællesgraven som nr. 2, 2 i hovedstaden, 1 på øerne og 4 i Jylland, og 9 har den som nr. 3, det vil sige 1 i hovedstaden, 3 på øerne og 5 i Jylland.

Der er stort spring ned til urnegravstederne, her er gennemsnittallet for alle krematoriebyer 193 pr. 1000 døde. 13 krematoriebyer har denne skik som den mest brugte, 1 i hovedstadsområdet, 4 på øerne og 8 i Jylland, men det er nr. 2 i 11 byer, 4 i hovedstaden og 6 på øerne samt 1 i Jylland, og nr. 3 i 6, nemlig 2 i hovedstaden, 1 på øerne og 3 i Jylland.

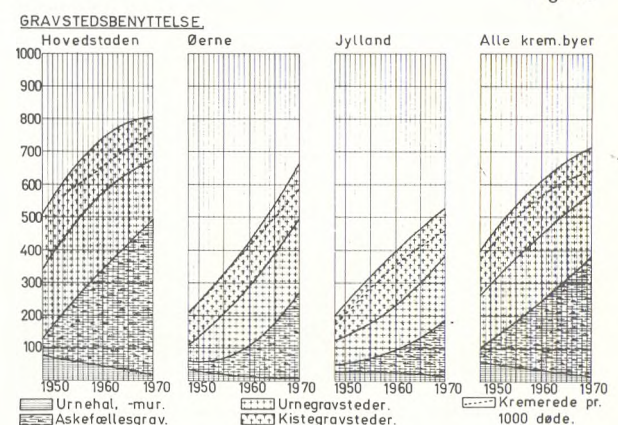
Fig. 39

Lidt lavere end urnegravstederne ligger kistegravene med 144 pr. 1000 døde. Kun 3 byer nedsætter flere urner i kistegravsteder end nogen andetsteds, og det er endda ret usikkert, idet de 2 i hovedstadsområdet Glostrup og Lyngby på grund af korte opførelsesperioder ikke kan tillægges stor vægt, og den 3. Silkeborg er der kun 5 urners forskel, og da askefællesgraven stiger stærkere er kistegravstedet passeret allerede i 1970. I 13 byer er det den næst hyppigste anbringelsesform, 1 i hovedstaden, 6 på øerne og 7 i Jylland, og der er 13 steder det er nr. 3, 3 i hovedstaden, 6 på øerne og 4 i Jylland, endvidere er det nr. 4 i Gladsaxe, med samme forbehold som for Glostrup og Lyngby.

Urnehal eller urnemur er i alle de byer, der har urnehal, den mindst benyttede hensættelsesform, i op-

Fig. 40

År	Døje	Umer hensat																				År	Døje	Umer hensat																			
		Kremereide				Kremereide				Kremereide				Kremereide				Kremereide						Kremereide																			
		Urnehalt - mur		Åskafelleisdrag		Urnehalt - mur		Åskafelleisdrag		Urnehalt - mur		Åskafelleisdrag		Urnehalt - mur		Åskafelleisdrag		Urnehalt - mur		Åskafelleisdrag				Urnehalt - mur		Åskafelleisdrag																	
		pr 1000 deade	pr 1000 deade	pr 1000 deade	pr 1000 deade	pr 1000 deade	pr 1000 deade	pr 1000 deade	pr 1000 deade	pr 1000 deade	pr 1000 deade	pr 1000 deade	pr 1000 deade	pr 1000 deade	pr 1000 deade	pr 1000 deade	pr 1000 deade	pr 1000 deade	pr 1000 deade	pr 1000 deade	pr 1000 deade			pr 1000 deade	pr 1000 deade	pr 1000 deade																	
Næstved																																											
1948	156	38	222	194	9	64	61	9	71	61	12	95	74	11	87	64	41	325	260	1950	721	286	397	402	41	60	61	17	25	36	149	216	184	105	153	166	312	453	447				
Odense																																											
1948	707	144	178	131	11	16	14	19	27	9	47	66	71	48	68	54	125	177	148	1950	584	226	381	361	33	56	50	23	39	27	108	182	190	72	122	68	296	307	335				
Svendborg																																											
Nakskov																																											
1948	182	30	165	177																1950	584	226	381	361	33	56	50	23	39	27	108	182	190	72	122	68	296	307	335				
Århus																																											
1948	1052	198	188																	1950	584	226	381	361	33	56	50	23	39	27	108	182	190	72	122	68	296	307	335				
Horsens																																											
1948	393	50	127	115																1950	584	226	381	361	33	56	50	23	39	27	108	182	190	72	122	68	296	307	335				
Silkeborg																																											
1948	156	11	71	73																1950	584	226	381	361	33	56	50	23	39	27	108	182	190	72	122	68	296	307	335				
Hjerring																																											
1948	142	21	148	151																1950	584	226	381	361	33	56	50	23	39	27	108	182	190	72	122	68	296	307	335				

Alle krematoriebyer

År	Døde	Kremerede												IALT		
		Urnehæl el. -mur			Askefællesgrav			Urnegravsteder			Kistegravsteder					
		Abso- lut	pr. 1000 døde	Us-jæv- net	Abso- lut	pr. 1000 døde	Us-jæv- net	Abso- lut	pr. 1000 døde	Us-jæv- net	Abso- lut	pr. 1000 døde	Us-jæv- net			
1948	350	89	254		34	97		26	74		38	109	69	198	280	360
1959	360	130	360		65	180		40	111		25	69		130	280	360

År	Døde	Kremerede												IALT		
		Urnehæl el. -mur			Askefællesgrav			Urnegravsteder			Kistegravsteder					
		Abso- lut	pr. 1000 døde	Us-jæv- net	Abso- lut	pr. 1000 døde	Us-jæv- net	Abso- lut	pr. 1000 døde	Us-jæv- net	Abso- lut	pr. 1000 døde	Us-jæv- net			
1948	249	52	209	182	7	28	18	5	20	26	14	56	54	25	100	100
1959	286	56	196	196	6	21	21	4	14	24	58	20	50	60	210	115

År	Døde	Kremerede												IALT		
		Urnehæl el. -mur			Askefællesgrav			Urnegravsteder			Kistegravsteder					
		Abso- lut	pr. 1000 døde	Us-jæv- net	Abso- lut	pr. 1000 døde	Us-jæv- net	Abso- lut	pr. 1000 døde	Us-jæv- net	Abso- lut	pr. 1000 døde	Us-jæv- net			
1948	409	23	56	89	5	12	18	3	7	27	5	12	25	10	25	63
1959	384	35	91	90	6	17	18	11	29	24	7	18	25	26	68	61

År	Døde	Kremerede												IALT		
		Urnehæl el. -mur			Askefællesgrav			Urnegravsteder			Kistegravsteder					
		Abso- lut	pr. 1000 døde	Us-jæv- net	Abso- lut	pr. 1000 døde	Us-jæv- net	Abso- lut	pr. 1000 døde	Us-jæv- net	Abso- lut	pr. 1000 døde	Us-jæv- net			
1948	120	7	58	89	0	18	1	10	15	7	58	91	6	50	17	14
1953	127	14	110	120	3	24	16	14	9	71	96	26	24	31	40	315

År	Døde	Kremerede												IALT		
		Urnehæl el. -mur			Askefællesgrav			Urnegravsteder			Kistegravsteder					
		Abso- lut	pr. 1000 døde	Us-jæv- net	Abso- lut	pr. 1000 døde	Us-jæv- net	Abso- lut	pr. 1000 døde	Us-jæv- net	Abso- lut	pr. 1000 døde	Us-jæv- net			
1948	2059	464	225	211	87	331	32	68	33	29	144	70	54	212	103	98
1949	2350	585	248	228	75	32	30	59	25	30	170	62	264	112	101	568

År	Døde	Kremerede												IALT		
		Urnehæl el. -mur			Askefællesgrav			Urnegravsteder			Kistegravsteder					
		Abso- lut	pr. 1000 døde	Us-jæv- net	Abso- lut	pr. 1000 døde	Us-jæv- net	Abso- lut	pr. 1000 døde	Us-jæv- net	Abso- lut	pr. 1000 døde	Us-jæv- net			
1948	2919	564	193	175	78	27	28	61	21	23	224	77	77	249	85	81
1949	2894	569	197	193	62	27	28	75	26	24	264	91	82	236	123	93

År	Døde	Kremerede												IALT		
		Urnehæl el. -mur			Askefællesgrav			Urnegravsteder			Kistegravsteder					
		Abso- lut	pr. 1000 døde	Us-jæv- net	Abso- lut	pr. 1000 døde	Us-jæv- net	Abso- lut	pr. 1000 døde	Us-jæv- net	Abso- lut	pr. 1000 døde	Us-jæv- net			
1948	13896	4258	352	378	755	54	57	831	60	51	2270	163	162	2045	147	139
1949	14854	5585	388	398	809	54	55	941	63	65	2515	169	167	2104	142	143

Talbehandlingen.

Har man et eller to vort tilfælde en række tal, der svarer til en årrække en såkaldt tidsrække, har man mere fornøjelse af at kende trenden, d.v.s. en tilsvarende række tal, men jævnt forløbende uden spring op og ned, end et gennemsnitstal.

Trenden kan fremstilles på flere måder. Den simpleste er en frihåndsudjævning, her sætter man tallene op på millimeterpapir og tegner så på frihånd en jævn kurve, idet man tager hensyn til, at + og ÷ afvigelse ophæver hinanden. En anden metode er at lave rullende gennemsnit f. eks. over 5 år (helst et ulige antal), man tæller de første 5 år sammen og deler med 5, og resultatet skrives ud for det 3. år, derefter 2. - 6 år og resultatet skrives ud for det 4. år, o.s.v. Denne metode bevirker, at man taber et antal år af rækken, ved 5 års gennemsnit 4 år, ved 7 år 6 år, nemlig de første og de sidste, tilmed de sidste, som man har mest interesse i at kende. En tredje metode er at tilpasse tallene til et polynomium. Alt efter hvilken grad, man vælger polynomium, får man resultat af bedre og bedre tilpasning. Et 1. grads polynomium, $y = a + bx$ giver en retlinet kurve, dette kan forsvares brugt til korte tidsrækker.

Om beregningen, der er meget let at udføre, berettes senere. Drejer det sig om længere tidsrækker, må polynomiet udvides med flere led, fordi differencerne mellem de enkelte tal i rækken ændrer sig i tidens løb. Føjes et led til, så det bliver et 2. grads polynomium $y = a + bx + cx^2$, får vi en krum regressionskurve, der enten bøjer opad eller nedad. Artiklens materiale, der omfatter 22 år, er i de fleste tilfælde bearbejdet efter denne formel. Endnu længere tidsrækker kræver muligvis udvidelse med endnu flere led. Trediegrads polynomiet $y = a + bx + cx^2 + dx^3$ eller 4. grads polynomiet $y = a + bx + cx^2 + dx^3 + ex^4$ giver kurveform, som går under navnet s-kurver på grund af ligheden med bagstavet s, en kurveform, der er meget almindelig i et biologisk materiale - processen starter

langsomt fra en ligevægtstilstand, men efterhånden akcellererer udviklingen, så kurven stiger stejlere og stejlere for at nå til et klimaks, et vendepunkt, hvorefter tilvæksten bliver mindre og mindre, og kurven flades ud igen for at blive omtrent vandretforløbende, en ny ligevægtstilstand er nået. Sådant må man forvente, ligbrændingskurven og de med den forbundne kurver for hensættelse af urner vil forløbe.

x	y	x ²	xy	x ³	x ² y	x ⁴	x ³ y	O.S.V.
1	y ₁	1	x ₁ y ₁	1	x ₁ ² y ₁	1	x ₁ ³ y ₁	
2	y ₂	4	x ₂ y ₂	8	x ₂ ² y ₂	16	x ₂ ³ y ₂	
3	y ₃	9	x ₃ y ₃	27	x ₃ ² y ₃	81	x ₃ ³ y ₃	
.	
.	
n	y _n	x _n ²	x _n y _n	x _n ³	x _n ² y _n	x _n ⁴	x _n ³ y _n	
x _i	y _i	x _i ²	x _i y _i	x _i ³	x _i ² y _i	x _i ⁴	x _i ³ y _i	

Tilpasningen af et talmateriale til et polynomium af vilkårlig grad kan udføres ved at løse den ligning med flere ubekendte, man får ved at behandle talmaterialet på følgende måde: (jfr. J. Wedeby: Elementære tidsrækkeanalysemetoder. Københavns Universitets fond til tilvejebringelse af læremidler, 1968.)

Er det et første grads polynomium, man søger, bruger man tallene fra de første 4 kolonner til de 2 ligninger, hvoraf den anden er af 2. grad:

$$I. n \cdot a + b \cdot xi = yi$$

$$II. a \cdot xi + b \cdot x^2 = xi yi$$

Et 2. grads polynomium ved at løse 3 ligninger af de første 6 kolonner o.s.v.

Denne metode er meget tidsrøvende og ikke særlig nøjagtig, meget lettere kommer man til resultatet ved at benytte en genvejsmetode, hvor man undgår alt gangarbejde, idet man kun skal benytte addition i hele

Tabel 4

Svendborg: kremerede pr. 1000 døde 1932-1969

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Ar	x	y	S ₂	Y	S ₃	D	Y	S ₄	D ₂	D ₁	Y	Y
1932	1	63	63	42,27	63	-11,276	71,46	63			67,31	67
1933	2	67	130	58,25	193	-11,537	82,68	256		-12,578	79,89	80
1934	3	93	223	74,23	416	-11,798	94,22	672	0,0806	-12,659	92,55	93
1935	4	121	344	90,21	760	-12,059	106,02	1432	0,0909	-12,750	105,30	105
1936	5	115	459	106,19	1219	-12,581	118,08	2651	0,1012	-12,851	118,15	118
1937	6	151	610	122,17	1829	-12,842	130,40	4480	0,1115	-12,963	131,11	131
1938	7	148	758	138,15	2587	-13,103	142,98	7067	0,1218	-13,085	144,20	144
1939	8	150	908	154,13	3495	-13,364	155,82	10562	0,1321	-13,217	157,42	157
1940	9	157	1065	170,11	4560	-13,625	168,92	15122	0,1424	-13,359	170,78	171
1941	10	176	1241	186,09	5801	-13,886	182,28	20923	0,1527	-13,512	184,29	184
1942	11	238	1479	202,07	7280	-14,147	195,91	28203	0,1630	-13,675	197,97	198
1943	12	236	1715	218,05	8995	-14,408	209,80	37198	0,1733	-13,848	211,82	212
1944	13	189	1904	234,03	10899	-14,669	223,95	48097	0,1836	-14,032	225,85	226
1945	14	226	2130	250,01	13029	-14,930	238,36	61126	0,1939	-14,226	240,08	240
1946	15	234	2364	265,99	15393	-15,191	253,03	76519	0,2042	-14,430	254,50	255
1947	16	240	2604	281,97	17997	-15,452	267,96	94516	0,2145	-14,645	269,15	269
1948	17	307	2911	299,95	20908	-15,713	283,15	115428	0,2248	-14,870	284,02	284
1949	18	307	3218	313,93	24126	-15,974	298,60	138550	0,2351	-15,105	299,13	299
1950	19	280	3498	329,91	23624	-16,235	314,31	167174	0,2454	-15,350	314,48	315
1951	20	354	3852	345,89	31476	-16,496	330,28	198650	0,2557	-15,606	330,09	330
1952	21	362	4214	361,87	35690	-16,757	346,52	234340	0,2660	-15,872	345,96	346
1953	22	374	4588	377,85	40278	-17,018	363,02	274618	0,2763	-16,148	362,11	362
1954	23	401	4989	393,85	45267	-17,279	379,78	319885	0,2866	-16,435	378,55	379
1955	24	415	5404	409,81	50671	-17,540	396,80	370556	0,2969	-16,732	395,28	395
1956	25	422	5826	425,79	56497	-17,801	414,08	427053	0,3072	-17,039	412,32	412
1957	26	417	6243	441,77	62740	-18,062	431,62	489793	0,3175	-17,357	429,66	430
1958	27	414	6657	457,75	69397	-18,323	449,42	559190	0,3278	-17,685	447,35	447
1959	28	442	7099	473,73	76496	-18,584	467,48	635688	0,3381	-18,023	465,37	465
1960	29	463	7562	489,71	84058	-18,845	485,80	719744	0,3484	-18,371	483,74	484
1961	30	462	8024	505,69	92082	-19,106	504,38	811826	0,3587	-18,730	502,47	502
1962	31	562	8586	521,67	100668	-19,367	523,23	912494	0,3690	-19,099	521,57	522
1963	32	602	9188	537,65	109856	-19,628	542,34	1022350	0,3793	-19,478	541,05	541
1964	33	551	9739	553,63	119595	-19,889	561,71	1141945	0,3896	-19,868	560,92	561
1965	34	571	10310	569,61	129905	-20,150	581,34	1271850	0,3999	-20,268	581,19	581
1966	35	600	10910	585,59	140815	-20,411	601,24	1412665	0,4102	-20,678	601,87	602
1967	36	644	11554	601,57	152369	-20,672	621,39	1565034	0,4205	-21,099	623,97	623
1968	37	622	12176	617,55	164545	-20,933	641,80	1729579	0,4308	-21,530	644,50	645
1969	38	665	12841	633,55	177386	-21,194	662,47	1906965	0,4411	-21,971	666,47	666
ialt		12841	177386	12840,20	1906915		12842,56	16834313				12841
		a = 337,921053	b = 239,385965	Δ = 15,98	d = 193,012652	Δ ² = -20,672		d = 166,231984	Δ ² = 0,4411	Δ ¹ = -21,971		
			b ¹ = 98,535088		d ¹ = 5,788462	Δ ² = 0,261		d ¹ = 0,571863	Δ ³ = -0,103			

det forberedende arbejde. Denne metode beskrives meget udførligt i R. A. Fischer: Statistical methods for research workers. 6. udg. Edinburg, 1936. En anden fordel er også, at den ikke stiller krav om matematiske forkundskaber, endvidere kan man bruge de allerede udarbejdede resultater i det videre arbejde, hvis man ønsker at skabe en bedre tilpasning.

Arbejdsgangen beskrives lettest ved at gennemregne et eksempel: Kremation pr. 1000 døde i Svendborg.

Vi gennemregner eksemplet først som et 1. grads polynomium. Kolonnerne i tabel 4 er nummererede for at lette beskrivelsen. Kolonne 1 er årstal, og 2 er løbenumre, der er vor x-række, og sidste tal udfor 1969 opgiver, at n er lig 38. I kolonne 3 har vi de omregnede tal, kremerede pr. 1000 døde, det er y-værdierne. Kolonnen er talt sammen og summen deles med 38, så vi får gennemsnittet $a = 337,921053$. Det er ikke nødvendigt at regne med så mange decimaler som 6 i dette eksempel, det bliver det senere. Tallene i kolonne 4 dannes ved at skrive y_1 op øverst og derefter addere y_2 til og derefter y_3 o.s.v. Sumtallet udfor 1969, x_{38} bliver naturligvis lig summen af kolonne 3. Sammentælles kolonne 4, får vi S_2 , som vi må formindske for at få et tal, der svarer til gennemsnittet a. Divisoren finder vi af formlen $\frac{1 \cdot 2}{n(n+1)}$, i vort tilfælde er $n = 38$ så $\frac{1 \cdot 2}{38 \cdot 39} = 741$. Når vi udfører divisionen $177386 : 741 = 239,385965$ får vi konstanten b. Af $a \div b$ dannes en ny konstant $b' = 337,921053 \div 239,385965 = 98,536088$. Nu har vi, hvad vi skal bruge til at kalkulere et polynomium af 1. grad. Det sidste led for året 1969 beregnes således: $Y_{38} = a' + 3b' = 337,921 + 3 \cdot 98,436 = 633,528$. Differencen mellem de enkelte Y'er findes af b' efter formlen $b' = \frac{2 \cdot 3}{(n \div 1)} = \frac{2 \cdot 3}{37} = \frac{6}{37}$, altså difference D bliver $\frac{6}{37} \cdot 98,536 : 37 = \frac{6}{37} \cdot 2,652 = 0,428$. Herefter dannes rækken ved successivt at addere

$\frac{6}{37} \cdot 2,652 = 0,428$ til $Y_{38} = 633,53$. Resultatet ses i kolonne 5, og det ses også, at det passer dårligt med de observerede data.

Vi går et skridt videre og beregner et 2. grads polynomium. Vi danner en ny kolonne tal S_3 af kolonne 4's tal, vi skriver dem i kolonne 6. Fremgangsmåden er den samme som dannelsen af kolonne 3, og kolonnen tælles sammen, S_3 bliver 1.906.965, som skal deles med $\frac{1 \cdot 2 \cdot 3}{n(n+1)(n+2)} = \frac{6}{38 \cdot 39 \cdot 40} = 9880$. Når denne division $1906965 : 9880$ udføres, får vi $c = 193,012652$. Af konstanterne a, b og c kan et 2. grad polynomium kalkuleres, idet vi bruger a og b' fra før, men c' skal beregnes. Formlen for c' er: $c' = a + 2c \div 3b = 337,921053 + 2 \cdot 192,012652 \div 3 \cdot 239,385965 = 5,788462$.

Af konstanterne a, b' og c' beregnes Y_{38} efter formelen: $a + 3b' + 5c' = 337,792 + 3 \cdot 98,935 + 5 \cdot 5,788 = 662,467$, vi kunne også have lagt $5 \cdot 5,788$ til Y_{38} fra 1. grads eksemplet. Herefter skal vi danne differencerne; men nu skal hvert led have sin egen difference, vi danner først D^2 , der fås ved at dele c' med $\frac{3 \cdot 4 \cdot 5}{(n \div 1)(n \div 2)} = \frac{3 \cdot 4 \cdot 5}{37 \cdot 38} = \frac{5}{111}$. D^2 findes altså til $5,788 \cdot 5/111 = 0,261$. D^1 findes af b' og c' nemlig $(b' + 5c') \cdot \frac{6}{37}$ (faktor fra 1. grads polynomiet) = 20,672. D^1 skrives på linien ud for 1969, x_{38} i kolonne 7, og de efterfølgende differencer dannes ved at addere 0,261 successivt, $0,261 \div 20,672 = 0,0126$; $0,261 \div 20,411 = 0,0128$, o.s.v. I kolonne 8 skrives nederst $Y_{38} = 662,467$, Y_{37} findes ved at addere nabotallet D'erne i kolonne 7 til Y_{38} , $662,47 + (0,261) = 662,73$, Y_{36} af Y_{37} $662,73 + (0,261) = 663,00$ o.s.v. Denne række som vi får i kolonne 8, viser bedre tilpasning til de observerede data, men den begynder lidt højere og slutter lavere.

Trediegrads polynomiet $y = a + bx + cx^2 + dx^3$ bliver det næste vi forsøger. Hertil behøver vi en ny kolonne S_4 (nr. 9), der dannes nøjagtigt efter samme

Tabel 5

Divisorer for S	Formel for konstant	Koefficienter i ligning					
		a'	b'	c'	d'	e'	
$a = S_1 \cdot \frac{1}{n}$	$a' = a$	Y_n	1	3	5	7	9
$b = S_2 \cdot \frac{1 \cdot 2}{n(n+1)}$	$b' = a \div b$	D^1		1	5	14	30
$c = S_3 \cdot \frac{1 \cdot 2 \cdot 3}{n(n+1)(n+2)}$	$c' = a + 2c \div 3b$	D^2			1	7	27
$d = S_4 \cdot \frac{1 \cdot 2 \cdot 3 \cdot 4}{n(n+1)(n+2)(n+3)}$	$d' = a + 10c \div 6b \div 5d$	D^3				1	9
$e = S_5 \cdot \frac{1 \cdot 2 \cdot 3 \cdot 4 \cdot 5}{n(n+1)(n+2)(n+3)(n+4)}$	$e' = a + 30c + 14e \div 10b \div 35d$	D^4					1

mønster som kolonne 4 og 6, summen S_4 , som vi formindsker med $\frac{1 \cdot 2 \cdot 3 \cdot 4}{n(n+1)(n+2)(n+3)} = 101270$ og resultatet af divisionen bliver $d = 166,231984$. Af d dannes d' , idet $d' = a + 10c \div 6b \div 5d$, eller $337,921053 + 10 \cdot 193,026652 \div 6 \cdot 239,385965 \div 5 \cdot 166,231984 = 0,571863$.

Beregningen af differencerne er mere kompliceret denne gang, vi må gå frem i to tempi. Først beregnes D^3 af d' , nemlig ved at gange $0,571873$ med $\div 4 \cdot 5 \cdot 6 \cdot 7$ $\frac{(n \div 1)(n \div 2)(n \div 3)}{111} = \div \frac{2}{111}$, vi får værdien for $D^3 = \div 0,0103$; og D^2 beregnes af $c' + 7d' = 5,7885 + 7 \cdot 0,5719 = 9,7918$, som skal ganges med $5/111$ som i 2. grads polynomiet, D^2 bliver $= 0,4411$. D^1 beregnes således $b' + 5c' + 14d'$ og hele størrelsen ganges med $\div 6/37 = (98,5361 + 14 \cdot 0,5719) \cdot \div 6/37 = + 21,971$. Sidste led Y_{38} findes denne gang af formlen $a + 3b' + 5c' + 7d'$ eller $7d'$ ad deres til værdien, vi havde i 2. grads polynomiet, det bliver $666,473$. $D^2 = 0,4411$ skrives i kolonne 10 på linien ud for $1969 x_{38}$, og de næste værdier dannes ved at addere $D^3 = \div 0,0103$ successivt. I kolonne 11 skrives D^1 på samme linie, og nu adderes nabokolonnens tal til. Y_{38} indskrives i kolonne 12, og de øvrige værdier beregnes nøjagtig som i tidligere eksempler.

Vi har nu fået en række tal, som passer meget fint med første og sidste tal i den observerede række, i kolonne 13 er de afrundede til hele tal, og kun eet tal har været nødvendigt at forhøje, selvom det var under $-$, 50 for at få samme sum som kolonne 3, observationsrækken, derfor er der regnet med 2 decimaler i beregningerne, for at kunne finde det tal, der ligger nærmest $-$, 50, det er Y_{19} , 314,48, som forhøjes til 315, ikke nogen stor fejl.

Det gennemregnede eksempel byder ikke på større vanskeligheder af regnemæssig art, idet fortegnene ikke skifter. Havde vi valgt et andet eksempel som urnenedsættelse i kistegravsteder i Svendborg eller kremationen i København 1914–69, ville D^3 være positiv og D^2 negativ, men D^2 ikke mindre end, at kolonnen med D^2 ville slutte som en positiv række, det hænger sammen med observationernes natur, der hvor tegnskiftet sker har vi et vendepunkt, og fra at have en simpel krum kurve, bliver det til en s-kurve. Eksemplet fra Svendborg viser, at til trods for det høje sluttal 666 er vendepunktet i s-kurven ikke nået ifølge denne beregning, det skete derimod i København i 1942.

Tilpasning efter højere grad end 3. grad er ikke nødvendig i dette tilfælde, ville man gå videre til 4. grad, er princippet det samme, man danner en ny række sumtal, og får en kolonne differental mere. Beregningen af de tilsvarende divisorer følger det

mønster, der er antydnet i eksemplerne, men i tabel 5 findes formlerne opført indtil 4. grad.

Nu mangler vi kun at omsætte Y_n og D -værdierne til koefficienterne i det virkelige aktuelle polynomium, så man kan udregne et vilkårligt led uden at skulle regne hele rækken igennem, til man kommer til det ønskede led. Det er en ret simpel proces, idet der også her er simple faktorer at gange med. I tabel 6 findes disse faktorer for indtil 4. grad.

Tabel 6

Koefficienter til polynomium	1	grad 2	3	4
$b =$	$\div (D_1 + \frac{2}{3} D_2 + \frac{11}{6} D_3 \div \frac{5}{2} D_4)$			
$c =$	$\frac{1}{2} (D_2 \div \frac{1}{6} D_3 + \frac{35}{12} D_4)$			
$d =$	$\div \frac{1}{6} (D_3 + \frac{5}{2} D_4)$			
$e =$	$\frac{1}{24} D_4$			
$a =$	$Y_1 + D_1 + D_2 + D_3 + D_4$			

Vort første eksempel 1. grad polynomiet har altså følgende udseende $Y = (42,27 \div 15,98) + (\div 15,98)x = 26,29 + 15,98x$. 2. grads polynomiet bliver $Y = (71,46 \div 20,67 + 0,26) \div (\div 20,67 + 2/3 \cdot 0,26)x + 1/2 (0,26)x^2 = 51,05 + 20,50x + 0,13x^2$. Til slut 3. grads polynomiet $Y = (67,31 \div 21,97 \div 0,44 \div 0,01) \div (21,97 + 2/3 \cdot \div 0,44 + 11/6 \cdot \div 0,01)x + 1/2 (\div 0,44 \div 1/6 : \div 0,44)x^2 \div 1/6 : \div 0,01)x^3 = 44,89 + 22,22x \div 0,25x^2 + 0,02x^3$.

Ønsker man at lave en prognose, kan dette ske ved at gå videre i beregningsskemaet. Først må differenskolonnen (-nerne) føres videre, man må blot ændre regningen til subtraktion, og på tilsvarende måde i Y -kolonnen. Forsigtighed er nødvendig ved anvendelse af tallene især langt frem i tiden, idet hvert års nye observerede tal påvirker rækkerne snart i positiv, snart i negativ retning. Endvidere betyder befolkningsunderlaget også overordentlig meget, store udsving forekommer hyppigere i en lille befolkning end i en stor, derfor vil beregning af standardafvigelse på tallene være en stor hjælp. Standardafvigelsen findes ved at kvadrere de enkelte afvigelser fra de observerede data fra gennemsnittet, summere disse og derefter dele hele summen med observationernes antal $\div 1$, og til slut uddrage kvadratroden. Denne standardafvigelse bruges som sikkerhedsmargin, idet fejlloven siger, at afvigelser større end 3 gange standardafvigelsen kun forekommer 5 gange af hundrede.

INDHOLDSFORTEGNELSE

Hovednummer:	Arsmøde 1972	17
Forandring i jordfæstelseskikke statistisk belyst	Arsmødet 1971	17
	Foreningen af danske kirkegårdsledere	17
	Fra danske Dagblade	18
Tillægget:	Modtagne skrifter	23
Dødsfald	Fra blade og tidsskrifter	23
Jubilæer	Resolutioner	24

Vore Kirkegårde

Nr. 3-4 . Okt.-Jan. 1972 - Bind 24

Tidsskrift udgivet af
Foreningen for Kirkegårdskultur.

Red.: Hortonom Axel Andersen,
Ørnevej 1, 2630 Taastrup.

Eksp.: Kgd.sinspektør Poul W. Olsen,
Pileallé 2, 2000 København.

Dødsfald. 718.007(489)
Graver Christian Andersen, Viborg, er den 5 sept. død 86 år gammel. Graver Christian Andersen tog sin afsked 1. januar 1959 efter 31 års virke.

Arsmøde 1972.
Reserver den 29.-30. maj 1972 til årsmøde, der afholdes i Maribo, Bangs have.

Jubilæer. 718.007(489)
Kirkegårdsinspektør Jens Jensen, Ålborg, havde 1. sept. været ansat 25 år ved Ålborg kommune.

Kirkegårdsinspektør Poul W. Olsen, Frederiksberg kirkegård, foreningens kasserer fra 1969, fejrede den 1. oktober 1971 sin 25 års ansættelse under Frederiksberg begravelsesvæsen.

Kirkegårdsinspektør Peter Hasselstrøm, Thisted kirkegårde, fejrede ligeledes den 1. oktober sit 25 års jubilæum.

Til lykke.

Arsmøde juni 1971. 718:061.22(489)
Traditionen tro indledtes årsmødet 1971 med morgenandagt, der dette år fandt sted i den meget smukke gamle landsbykirke i Rindum.

Herefter samledes deltagerne på hotel „Fjordgården“, hvor pastor Götke-Hansen bød velkommen til de ca. 50 fremmødte, hvor man iøvrigt kunne glæde sig over, at en henvendelse, foreningen havde udsendt til de lokale menighedsråd, havde båret frugt, idet der var et relativt stort fremmøde fra disse menighedsråd.

Da der dette år ikke afholdtes generalforsamling, af lagde formanden straks sin beretning, der indeholdt en omtale af det kirkeministerielle udvalg vedr. konsulenttjeneste, og det kunne nævnes, at foreningens egne konsulenter jævnlige havde modtaget henvendelser, ligesom foreningen havde været repræsenteret ved en uddannelseskonference for mellemteknikere, hvor man havde redegjort for kirkegårdenes særlige behov. Regnskabet vedr. foreningens jubilæumsskrift kommenterede formanden ligeledes og kunne meddele, at kirkeministeriet velvilligst havde dækket et underskud på kr. 7000 for, hvilken man var megen tak skyldig.

Det kunne iøvrigt oplyses, at den svenske ligbrændingsforenings tidsskrift „Ignis“ havde refereret en stor del af jubilæumsskriftet, således at dette var kommet til en meget stor forsamlings kendskab. Det var med nogen beklagelse, at formanden atter måtte konstatere, at medlemskredsen specielt indenfor menighedsrådene og landsbygraverne ikke var forøget, idet man stadigt anså et videre samarbejde til disse sider for særdeles ønskeligt. Det bemærkedes dog med glæde, at Dansk Ligbrændingsforening atter havde meddelt deres fortsatte medlemskab af foreningen.

Pastor Götke-Hansen sluttede med at foreslå Lolland-Falster som næste års mødested, og mødet fastsattes til at finde sted den 29.-30. maj 1972 i Maribo eller evt. Nykøbing.

Efter formanden redegjorde P. W. Olsen ganske kort for regnskabet, der på grund af kontingentstigning udviste en ganske svag bedring.

Redaktøren Axel Andersen forelagde herefter sin ændrede linje i bladet, idet han fandt, at man så vidt muligt burde tage aktuelle emner op i en kortere form, således at bladet kunne blive så alsidigt som muligt.

Dagen sluttede med dels et foredrag af fru Laubjerg fra Lem, og dels med en rundtur langs Vesterhavet over Hvide Sande, hvor den karakteristiske vestjyske fiskerkirkegård besigtigedes. Fru Laubjerg redegjorde i sit udmærkede foredrag for en lægmands opfattelse af kirken og kirkegården og illustrerede med farvefotos mange af sine synspunkter, der vel især på de sjællandske deltagere gjorde særligt indtryk.

Ref. M. Falmer-Nielsen.

Foreningen af danske kirkegårdsledere.

718.007:061.22(489)

Arsmøde på Hindsgavl og jubilæumsfejring.

Foreningen af danske kirkegårdsledere har bestået i 50 år. Foreningen stiftedes 1921 af kirkegårdsledere og kommunegartnerne, dens navn var derfor „Foreningen af overordnede ansvarshavende gravere og gartnerne i Danmark“; men da kommunegartnerne udtrådte 1923 ændredes navnet til „Foreningen af gravere i Danmark.“ Dette navn holdt kun 1 år, 1924 blev navnet „Foreningen af kirkegårdsinspektører, gravere og kirkegårdsgartnerne i Danmark“, og det holdt til 1965, da det nugældende navn „Foreningen af danske kirkegårdsledere“ blev valgt.

Foreningen har i de 50 år kun haft 3 formænd, kirkegårdsinspektør Jens Gravesen, Svendborg, 1921-1948, kirkegårdsinspektør O. Raahauge-Askegaard, Odense, 1948-1962, og kirkegårdsinspektør Holger C. Nielsen er den nuværende formand.

I 1921 havde foreningen 49 medlemmer, hvoraf de 39 var kirkegårdsledere, i 1971 er medlemstallet 115. Formålet er at samle de gartnerisk uddannede kirkegårdsledere til et fælles arbejde for fagets fremme og kirkegårds-kulturens højnelse.

Foreningsaktiviteten har fulgt dette formål, siden 1924 har årsmøderne haft karakter af kurser, foredrag kombineret med ekskursioner, endvidere haves hvert andet år en maskindemonstration. Årsmøderne skifter hvert andet år rundt i landet og hvert andet år på Hindsgavl slot. På grund af medlemmernes forskellige

ansættelsesform er foreningen moderforening for de der er arbejdsgivere, som er medlemmer af „Foreningen af arbejdsgivere ved kirkegårde i Danmark“, og de tjenestemandsansatte under kirkeministeriet i „Foreningen af danske kirkegårdslederes CO II-sektion“. Endvidere er foreningen medlem af „Fællesrådet for havekultur og landskabspleje“ og af „Foreningen for kirkegårdskultur“.

Årsmødet blev i 1971 afholdt på Hindsgavl slot i dagene 5.–8. sept.

Møderne indledtes af et foredrag af redaktør Karl Poulsen om: Blomster og planter på Ceylon, verdens planterigeste ø. Den store planteelsker havde brugt sine øjne godt (fotografiapparat) på en tur til Ceylon. Mandag var generalforsamlingsdag. Formanden gav en historisk gennemgang af foreningens virke 1921–1971. Beretningen for 1970–71 indledtes med at mindes O. Raahauge-Askegaard, der afgik ved døden den 4. juni 1971, og byde velkommen til 8 ny medlemmer. Af beretningen fremgik det, at foreningen har indledt samarbejde med Landsforeningen af menighedsrådsmedlemmer om sager, der har betydning for begge foreninger, at foreningen har udsendt skemaer til oprettelse af et medlemskartotek, at foreningens medlemmer af det Rådgivende udvalg for kirkegårdsbestyrelser har trukket sig ud af udvalgsarbejdet, at kontingentet til Foreningen for kirkegårdskultur er hævet med 5 kr., at foreningen har gjort forestilling om ansættelse af en gartnerisk uddannet kirkegårdsleder i Århus, at man har bistået et medlem i Ribe ved dennes afsked, foreningen har deltaget i en konference om uddannelse af gartneriteknikere.

Kassereren Henning Rosenmeier fremlagde regnskabet, som enstemmigt godkendtes.

Til bestyrelsen genvalgte Jens Jensen, Ålborg, nyvalgt blev Henrik Clausen, Hørsholm, da Henning Rosenmeier, Slagelse, p. gr. a. sygdom ikke ønskede genvalg. Endvidere blev M. Falmer-Nielsen, Gentofte, valgt som bestyrelsessuppleant.

Kontingentet blev forhøjet fra 135 til 150 kr.

Et indkommet forslag om udvidelsen af bestyrelsen til 7 medlemmer med et vist antal valgt af de forskellige fraktioner, blev ikke vedtaget.

CO II-sektionens formand kirkegårdsinspektør Hans Larsen, Ringe, aflagde beretning, hvoraf fremgik, at arbejdet med indplacering endnu ikke er afsluttet, da det tager tid at gennemgå de udsendte spørgeskemaer, endvidere kirkeministeriets syn på ansættelsesformen i fremtiden, nemlig overførelse af entreprenørstillinger til stillinger i lønssystemet. Et spørgsmål om arbejdsledere kunne optages i foreningen, blev besvaret benægtende, men man opfordrede til, at disse dannede deres egen organisation under centralorganisationen.

Som næste års mødested foresloges Silkeborg.

Om eftermiddagen holdt A. Falmer-Nielsen, København, foredrag: „En kirkegård gennem 100 år“. Med Venstre kirkegård, København, som udgangspunkt, gennemgik foredragsholderen elementerne i kirkegårdsanlægget og dets påvirkere (arkitekterne). Det næste foredrag blev holdt af hortonom Joost Dahlerup, der tog sit udgangspunkt ud fra de foregående års kirkegårdskonkurrencer, der sætter en kreds af mennesker i gang med at tænke og udforme det

tænkte i projekter, som er et nutidigt udtryk for kirkegårde. Filosoferede derefter over, hvad en kirkegård er og står for; men indrømmede efter diskussion, hvori mange deltog, at det er en håbløs opgave at skulle projektere en kirkegård, der skal fungere i 100 år eller mere, for vi aner ikke noget om fremtiden.

Tirsdagen var redskabsdag, hvor endnu flere firmaer end tidligere fremviste deres varer, og om aftenen holdtes festmiddagen.

Den sidste dag, onsdag, ekskursionsdagen, foregik i Jylland, Jelling og Høver gamle kirke, og i Grejsdalen skiltes deltagerne.

I årsmødet deltog som gæster kirkegårdslederne Ragnar Ekstedt, Växjö, og Gösta Gustafsson, Uppsala, fra Föreningen Sveriges Kyrkogårdschefer, sidstnævnte overrakte en dirigentklokke i jubilæumsgave.

Fra danske Dagblade

Kirkegårde og vandværker. 718:628.1

9/9. Jyll.-P. Kirkegårde og vandværker kan godt ligge tæt sammen, uden at naboskabet giver anledning til sundhedsmæssige bekymringer. Indenrigsministeriet har afgjort, at de respektive sundhedsmyndigheder i hvert enkelt tilfælde har myndighed til at afgøre, om en kirkegård ligger foruroligende tæt ved de boringer, hvorfra drikkevand pumpes op.

Sønderjyder besøger soldaterkirkegårde.

718:725.945.2

14/6. Dannevirke. Et rejseselskab på 40 deltagere har foretaget en rejse gennem Holland, Belgien og Frankrig og har besøgt kirkegårde, hvor faldne sønderjyder ligger begravet. Hovedmålet var den sønderjyske kirkegård i Braine, hvor 79 sønderjyske krigsdeltagere i 1. verdenskrig ligger begravet.

Kursus for gravere.

718.007:37

27/10. Kalundborg Folkebl. Næsten 100 gravere deltog i grandækningskursus på Årby kgd., samtidig blev demonstreret gravning af grav med gravemaskine.

Skån landsbyernes kirkegårde.

718(489)

12/7. Ringkøbing Dgbl. Fhv. kirkeminister Carl Hermansen slår et slag for bevarelse af landsbykgd.ene også i storkommunerne.

Folkesørgedagen.

718(489):725.942.(43)

15/11. Aktuelt, Kr. Dgbl. Den tyske folkesørgedag d. 14. nov., hvor ofrene for krigen og voldsregimet blev mindet, blev også fejret i Danmark ved kransenedlæggelse på kgd.e med døde fra krigsårene.

Greve.

718(489.11)

11/10. Roskilde Tid. Kommunen og menighedsrådene drøfter placeringen af kirkegårde. Et af kommunen tilbudt areal finder mhrd.ene uheldigt placeret.

Ishøj.

718(489.11)

22/9. Roskilde Dgbl. Kgd.en forsøges udvidet mod nord med ca. 500 m².

- Kildebrønde.* 718(489.11)
25/6. Roskilde Tid. Anlæggelse af 10.000 m² kgd.s udv. påbegyndes til efteråret, dræningen blev udført i januar. Udgiften bliver 238.000 kr.
- København.* 718(489.11)
30/8. Berl. Tid. Brønshøj og Sundby kgd.e foreslås forlænget, så gravene kan fæstes til 2019, i øjeblikket er 1983 adgangsfrist for begravelser. Borgmesteren kan oplyse, at for øjeblikket er behov for kgd.sjord dalende, 83% af alle jordfæstelser er ligbrændinger og af 7000 ligbrændinger nedsættes over 4200 i askefællesgravene.
- København, Sundby.* 718(489.11)
25/6, 10/10. Amagerbl. Loklrådet for Amager har haft to møder, hvor Sundby kgd.s forlængelse har været emne. Der er enighed om at søge forlængelse foreløbig for 20 år indtil 2023, borgmesteren foreslår 16 år indtil 2019, så det bliver samme udløbstid som for Assistens, Vor Frelser, Holmens og Garnisons kgd.e.
- Snoldelev.* 718(489.11)
27/7. Roskilde Dgbl. Nyt kapel bygges i stedet for det gamle nedrevne. Arkt. er Aage Madsen, Køge. Der etableres en indgang fra parkeringspladsen.
- Solrød.* 718(489.11)
19/6. Roskilde Dgbl. Forslag om at gøre Solrød anekskgd. til centralkgd. drøftes.
- Tåstrup Nykirke.*
19/6. Berl. Tid. 10/6. Roskilde Dgbl. Den ny kgd. i byens sydlige udkant bliver ikke taget i brug foreløbig, i stedet tilbydes arealet til ungdomsorganisationer til forskellige aktiviteter.
- Dråby.* 718(489.12)
12/8. Fr.borg. Amts A. En kgd.sudv. på 4000 m² planlægges til udførelse til foråret. Der skal være urnegrave og fællesgrav.
- Ganløse.* 718(489.12)
2/11. Fr.borg Amts A. En urnehave anlægges langs kgd.s ydermur.
- Gilleleje.* 718(489.12)
11/6. Fr.borg Amts A., 12/6. Helsingør Dgbl. En regulering, der tilsigter at hæve arealet i forhold til grundvandet, skal finde sted i august.
18/6. Helsingør Dgbl. Mhrd.et ønsker at erhverve den midlertidige Falck-Zonen-station til kgd.sudv.
- Helsingør.* 718(489.12)
20/7. Fr.borg Amts A. Der anlægges urneafdeling.
- Helsingør.* 718(489.12)
3/6. Nordsjæll., 23/6. Fr.borg Amts A., 26/8. Helsingør Dgbl. Byrådets planlægningsudvalg foreslår ny centralkgd. for hele storkommunen. Helsingør har plads år frem, men Tikøb gl. kgd. og Egebækvang kgd. har pladsmangel; Helsingør kapel og krematorium er ikke mere tidssvarende.
Arkitekt Helge Hjertholm, Bergen, tegner en klokkestabel, det er en gave fra en anonym giver.
- Humblebæk, Torpen.* 718(489.12)
15/7. Fr.borg Amts A., 16/7. Helsingør Dgbl. Den nye kgd. ved Torpen er nu afleveret færdig til mhrd.et. 4 gravgårde er klar til brug, indgang er etableret ved smedjernslåger fra Nederste Torpevej. Kgd.en er tegnet af havearkt. Petterson og anlagt af anlægsgt. N. R. Jørgensen.
- Skibby.* 718(489.12)
6/7. Fr.borg Amts A. Mhrd.et har henlagt 20.000 kr. til kgd.sudv.
- Egebjerg.* 718(489.13)
1/6. Holbæk Amts Venstrebl. På budget er afsat 15.000 kr. til udv. af kgd.
- Holbæk.* 718(489.13)
8/10 71. Holbæk Amts Venstrebl. Gravemaskine demonstreres på kgd.en.
- Højby.* 718(489.13)
6/10, 15/11 71. Holbæk Amts Venstrebl. 14. okt. indvies kgd.sudv. af provst Bertel Wiberg. Den nye kgd. er helt i græs uden anden udsmykning end gravstenene og de blomster, der måtte blive lagt på gravene.
- Kalundborg.* 718(489.13)
29/10 71. Kalundborg Folkebl. Der udarbejdes helhedsplan for Sct. Olai kgd., selvom man etapevis vil tage arealerne i brug.
- Ruds Vedby.* 718(489.13)
24/6 71. Sjællands Tid. 1150 m² af reserveret areal taget ind til udv. af kgd. (Arkt. Breinholdt Nielsen, Sorø.)
- Skamstrup.* 718(489.13)
1/7 71. Kalundborg Folkebl. En kgd.sregulering påtænkes gennemført. (Havearkt. Breinholdt Nielsen, Sorø.)
- Soderup.* 718(489.13)
23/6 71. Ringsted Dgbl. Mhrd.et undersøger mulighed for kgd.sudv.
- Vallekilde, Korskirken.* 718(489.13)
22/6, 6/10 71. Kalundborg Folkebl. Kgd. besluttedes på årsmødet reguleret efter plan af H. D. Ørsted, Holbæk. Arbejdet begyndes i oktober.
- Viskinge.* 718(489.13)
9/7, 24/7 71. Holbæk Amts Venstrebl. 27/7. Kalundborg Folkebl. Kgd.sudv. på 4000 m² i tidligere grusgrav har krævet flytning af 1500 m³ fyld og tilførsel af 1200 m³ muld. Den nye kgd.safd. kommer til at ligge 2 m lavere end den gamle kgd. Anlægget skal hegnes af hæk. Udgift 96.000 kr.
- Årby.* 718(489.13)
27/10 71. Kalundborg Folkebl. Gravemaskine demonstreres under graverforeningens grandækningskursus.
- Hørve, Valgmenigheds kgd.* 718(489.14)
19/6 71. Kr. Dgbl. En 75 m lang mur bygges om kgd.en.

- Korsør.* 718(489.14)
14/7 71. Sjæll. Tid. Hærværk forøvet ved højlys dag er anmeldt til politiet.
12/11 71. Sjæll. Tid. Dyrtidsregulerede takster indføres fra 1/1 1972.
13/11, 19/1 71. Sjæll. Tid. Drøftelser af ny kgd. eller krematorium, eller begge dele. Forskellige jordstykker er besigtiget af kgd.sudvalget.
- Lyng.* 718(489.14)
26/6 71. Sjæll. Tid. Kgd.sudv. ved køb af et par tdr. øst for kirken.
- Obbestrup.* 718(489.14)
?/6 71. Sjæll. Tid. Kgd. skal reguleres, hertil afsættes 20.000 kr.
- Pederstrup.* 718(489.14)
7/9 71. Sjæll. Tid. Kgd.sudv. med 60 gravsteder er under udførelse. (Arkt. Peter Brogaard, Kgs. Lyngby.)
- Slagelse.* 718(489.14)
3/6 71. Sjæll. Tid., 5/6. Kr. Dgbl. 300.000 kr. henlægges til anlæg af den ny kgd. og kapelkrematorium.
- Fakse.* 718(489.15)
8/6 71. Ringsted Dgbl. Mhrd.et behandler spørgsmål om kgd.sregulering.
23/11 71. Præstø A. Kirkeministeriet har godkendt planer til kgd.sudvidelse.
- Næstved.* 718(489.15)
10/10, 22/10 71. Præstø A. Krematoriets skorsten og murværket omkring har taget skade ved skorstensbrand. Udbedringsarbejdet standsedes, da skadens omfang blev afsløret, for at tage stilling til hvilken løsning, der skulle vælges. Man valgte reparation og ombygning af den gamle skorsten fremfor ny fritstående skorsten.
- Dalum.* 718(489.21)
3/7 71. Fyns Tid. Ud. af kgd.en med et kolonihaveareal, det vil koste 45.000 kr.
- Kerteminde.* 718(489.21)
24/8 71. Fyns Tid. Det nye kapel i røde mursten får 60 pladser, det ventes færdigt i oktober.
- Middelfart.* 718(489.21)
16/7 71. Fyens Stiftstid. En ny urnegravsafd. planlægges, da den gamle er ved at være besat.
- Strib.* 718(489.21)
29/6 71. Fyens Stiftstid. Det gl. kapel er nedrevet og et nyt på 30 m² opføres.
- Diernæs.* 718(489.22)
12/8 71. Licitationen. Kapel opføres. (Arkt. Lars Mindedal, Ollerup.)
- Fåborg.* 718(489.22)
16/10 71. Fyens Stiftstid., 6/11. Fyns Tid. Dansk Ligbrændingsforening har skænket en bronzeskulptur: „Sorgen“, en knælende kvinde, udført af billedhuggerne Erik Cort og Bjarne Såbye til opstilling i urnehaven. Mhrd.et har skriftligt takket for gaven.
- Hundstrup.* 718(489.22)
1/7 71. Fyns Tid. Plan til urnehave med plads til 22 urner drøftes.
- Lundeborg.* 718(489.22)
27/9 71. Svendborg A., 14/10. Fyens Stiftstid. Pastor Dag Monrad Møller indviede i forbindelse med høstgudstjenesten kirkegårdsudvidelsen. Kommunalbestyrelsen har vedtaget at bekoste udvidelsen, der har kostet 27.000 kr.
- Ringe.* 718(489.22)
23/7 71. Fyns Tid., 1/11. Licitationen. Kommunen og mhrd. mageskifter to arealer. Mhrd.et køber endvidere Ringe børnehaves bygning, som skal anvendes til kontor og mandskabslokaler.
- Svendborg.* 718(489.22)
2/7 71. Fyens Stiftstid., 31/8. Kr. Dgbl. På kgd.ens 150 årsdag d. 28/9 vil en klokkestabel blive taget i brug, tegnet af arkitekterne Johs. og Inger Exner.
- Sønder Højrup.* 718(489.22)
21/7 71. Fyns Tid., 22/7. Fyens Stiftstid. Et ligkapel opføres på en parcel, som bliver fri ved nedrivning af et faldefærdigt, men ikke særligt gammelt bondehus. Opførelsesoverslag 85.000 kr.
- Vester Åby.* 718(489.22)
5/7 71. Fyns Tid. Ny urnehave blev i går indviet af pastor Wilhelm Krarup.
19/9 71. Morgenposten. Kapelprojektet, der er arbejdet på i 3 år, var pludselig blevet borte, og måtte anmeldes som savnet til politiet, så kom det frem, det lå hos politimesteren.
- Maribo.* 718(489.31)
1/9 71. Loll.-F. Folkebl., Ny Dag. Ejeren af det til kgd. udsete areal har nu givet tilladelse til prøveboringer. Der har været optræk til retssag om ekspropriation.
13/10 71. Ny Dag. Da kgd. har givet underskud på regnskabet for 1970/71, overvejes takstforhøjelser.
- Systofte.* 718(489.32)
15/7 71. Ny Dag. Et nyt stykke kgd. anlægges på et erhvervet jordstykke, der ligger op ad kgd.en.
- Dronninglund.* 718(489.41)
5/9 71. Vendsyssel Tid. Forslag til urnehave drøftes af mhrd.et.
- Frederiksbavn.* 718(489.41)
1/9 71. Vendsyssel Tid. Krigsgravene på Fr.h. kgd. er nu færdiganlagt, hertil har unge fra Bremen gennem flere år gjort en betydelig indsats. Præsidenten for Folkeforbundet for tyske krigsgraves forsorg, Dr. Thiele, overdrog ved en højtidelighed, hvori repræsentanter for kommune og menighed deltog, omsorgen for gravene til Bremerafdelingen af Folkeforbundet. Ved efterfølgende reception fremhævede borgmester Villy Kristensen den brobyggende virksomhed, de tyske unge havde øvet i fredens tjeneste.

- Hirtshals.* 718(489.41)
18/11 71. Vendsyssel Tid. Det nye kapel står færdigt til indvielse. En udsmykning af kunstneren Poul Hofmeister er afleveret.
- Lyngså.* 718(489.41)
7/11 71. Vendsyssel Tid. Der er planer om at erhverve 1116 m² syd for kgd.en til udvidelse.
- Karby.* 718(489.42)
9/9 71. Morsø Folkebl. Nyt kapel er under opførelse.
- Thisted.* 718(489.42)
9/10. 71. Jyll-P. 20 historiske gravsten på den gamle kgd. renses, så inskriptionen kan læses.
- Hadsund.* 718(489.43)
Sept. 71. Kirkebladet Hadsund sogn. Vor kirkegård har forandret sig meget i de seneste år, og daglig kan man møde mennesker fra sognet og også udefra, der udtrykker deres glæde over, hvor smuk den er blevet. – Der er endnu store arbejder i gang. Muren langs Jyllandsgade er ved at være færdig, og når graver Jensen og medhjælper Sørensen har fået tilplantet bag muren, er dette område fra at være det mest kedelige løftet op til næsten at være den smukkeste del af kirkegården, med den store plæne, hvor „Birkely“ har ligget. – Ved skolen er man i gang med et nyt fælles lægeparti mellem skole og kirkegård og med et nyt stykke læmur. Også her vil der blive reguleret og beplantet, så det kan blive et smukt hjørne.
- Kongens Thisted.* 718(489.43)
10/6 71. Skive Dgbl. Ansøgning om tilladelse til opførelse af ligkapel er indsendt. Udgift ca. 30.000 kr.
- Løgsted.* 718(489.43)
22/11 71. Ålborg Amtstid. Kapel er opført, (arkt. B. Gadegaard, Løgstør), opførelsessum ca. 40.000 kr.
- Vodskov.* 718(489.43)
15/11 71. Licitationen. Arkt. L. Teschl har udarbejdet skitseprojekt til nyt kapel.
- Ars.* 718(489.43)
26/9, 28/10 71. Ny Tid. Mhrd.et har besøgt kgd.e bl. a. i Skive og Sdr. Tranders for at gøre studier til ny kgd. Mhrd.et har overdraget havebrugskonsulent Chr. Oksen, Ars, at lave skitse for det ca. 7 tdlr. store areal ved Tingvej.
- Fausing.* 718(489.44)
19/10 71. Århus Stiftstid. Ved regulering af gravstederne vil man udnytte pladsen bedre, og på den måde udskyde en udvidelse.
- Hadsten.* 718(489.44)
18/8, 23/9 71. Randers Amts A., 21/9. Århus Stiftstid. Plan til den ny kgd. ved Vissingvej er forelagt. Det skrånende terræn foreslås delt op i 5 terrasser. (Havearkt. V. Rud Nielsen.)
23/9 71. Skanderborg Amts A. Urnehaven på Sct. Pauls kgd. er nu færdig. (Havearkt. V. Rud Nielsen.)
- Hobro.* 718(489.44)
30/6 71. Folkebl. for Randers og Omegn, Randers Amtsbl. Kapellet på Sdr. kgd. restaureres, (arkt. Edvard Thomsen, Randers), udgift 190.000 kr.
- Hornslet.* 718(489.44)
3/7 71. Randers Amtsbl. Kapel bygges på kgd.en.
14/10 71. Demokraten, 15/10. Randers Amtsbl. Regulering af kgd.ene er indledt, endvidere indrettes urnehave og fællesgrav.
- Kolind.* 718(489.44)
27/8 71. Randers Amts A., 9/9. Århus Stiftstid., 17/9, 25/9. Kr. Dgbl. Forslag om sammenlægning af de 3 sogne Kolind, Ebdrup og Skarresø, således at alle 3 kgd.e kan benyttes efter ønske, hvilket indebærer, at en annekskgd. ikke skal anlægges i Kolind blev afgjort ved afstemning i menigheden, 2/3 stemte for annekskgd.en. Afførelsen betyder, at et passende areal skal til kgd. skal findes.
- Randers.* 718(489.44)
9/11 71. Folkebl. f. Randers og Omegn. Byrådet har bevilget 50.000 kr. til anlæg af en ny urnehave med 338 gravsteder på Nordre kgd.s nordvestlige hjørne.
- Skødstrup.* 718(489.44)
29/8 71. Århus Stiftstid. Kgd.sudvidelsesplan er blevet sinket et år af manglende svar fra kommunens byplankontor, og nu er arealet blevet kloakeret på kommunens foranstaltning, uden at mhrd.et har fået meddelelse herom.
- Vorup.* 718(489.44)
17/9 71. Randers Amts A., 18/9. Folkebl. f. Randers og Omegn, 26/9. Århus Stiftstid. Planering og kloakering af den 18.000 m² store udvidelse udbydes i licitation.
- Værum.* 718(489.44)
11/4 71. Aanders Amts A., 14/11. Århus Stiftstid. Plan for etapevis udvikling frem til år 2000 udarbejdet. (Havearkt. V. Rud Nielsen, Horsens.)
- Pederstrup.* 718(489.45)
16/10 71. Viborg Stifts Folkebl. Planering og regulering er udført i sommer og er nu ved at være afsluttet.
- Assing.* 718(489.46)
2/10, 8/10 71. Vestkysten, 12/10. Herning Folkebl., Ringkøbing Amts Dgbl. Mhrd.et ønsker et overskydende beløb på 25.000 kr. henlagt til brug for anlæggelse af ny kgd.safd., da der kun er ledige gravpladser til 2 år. Åskov kommune nægter at gå med til dette, men foreslår at låne summen af stiftsmidlerne.
- Bøvling.* 718(489.46)
2/11 71. Ringkøbing Amts Dgbl. 7 år gamle planer om opførelse af ligkapel bliver måske nu realiseret. (Arkt. Hansen og Lydholdt, Thisted.)

- Herning.* 718(489.46)
17/6, 7/9, 3/11 71. Herning Folkebl. På Nordre kgd. skal opføres kapel, 260.000 kr. er vedtaget afsat til at starte byggeriet i foråret 1972. Et forslag om at indrette krematorium faldt ud ved afstemning. På Nordre kgd. er nu begravet ca. 25.
- Ikast.* 718(489.46)
8/9 71. Herning Folkebl. Der er henlagt 225.000 kr. og i næste budgetår 160.000 kr. til kapel på Østre kgd. Kapellet skal efter skitseforslaget kunne rumme 160 mennesker.
- Kollund.* 718(489.46)
23/6 71. Herning Folkebl. Nyt kapel planlægges.
- Videbæk.* 718(489.46)
3/11 71. Herning Folkebl. Ny kgd.safd. på ca. 1 tdl. øst for den nuværende er færdiganlagt, ibrugtagelsen vil finde sted om et års tid.
- Odder.* 718(489.47)
25/6 71. Kr. Dgbl. Det gamle kapel restaureres.
2/10 71. Horsens Folkebl., 3/10. Århus Stiftstid. Plan til anlæg af kgd.sudv. nord for den nuværende kgd. og omlægning af den ældre del er udarbejdet af prof. Sven Hansen.
22/10. Århus Stiftstid., Demokraten, 24/10. Demokraten. Udvidelsesplaner blev forelagt og vedtaget på mhrd.smøde. Der er planer om kapel og krematorium, en del af planen er udformet som skovkgd.
- Silkeborg.* 718(489.47)
17/10 71. Århus Stiftstid. Østre kgd. skal nedlægges år 2000, der begravnes kun ægtefæller og ugifte børn til allerede begravede.
- Storring.* 718(489.47)
18/7 71. Århus Stiftstid. Kapellet er nedrevet for at give plads for vejudvidelse. Et nyt kapel påtænkes opført på kgd.ens sydlige del. Taget fra det gamle kapel bruges igen.
- Vejlby.* 718(489.47)
17/6 71. Århus Stiftstid. Kgd.en udvides med 4.000 m² til 24.000 m² har mhrd.et besluttet. Udvidelsen sker ved Vejlbj Centervej.
- Hørning.* 718(489.47)
3/7 71. Århus Stiftstid. Urnehave anlægges på den nye kgd.safdeling og ny tilkørsel til kirken drøftes. (Havearkt. V. Rud Nielsen.)
- Linnerup.* 718(489.47)
7/10 71. Vejle Amts Folkebl. Nyt kapel bygges. (Arkt. Nielsen, Brædstrup.)
- Stilling.* 718(489.47)
28/10 71. Århus Stiftstid., 9/11. Licitationen. Kapelprojekt er godkendt af mhrd., overslagspris 130.000 kr., bebygget areal 75 m². (Arkt. Fl. Seirsen, Skanderborg.)
- Fredericia.* 718(489.48)
8/9 71. Fyens Stiftstid. Planer for placering af krematoriet skal drøftes af borgmester Rick. Pedersen og Dansk Ligbrændingsforening.
- Give.* 718(489.48)
25/8 71. Kr. Dgbl. Kgd.en er udvidet med 5.000 m², udgiften bliver 130.000 kr., arbejdet ventes færdigt næste sommer.
- Hedensted.* 718(489.48)
30/6 71. Vejle Amts Folkebl. Kgd.sudvidelse planlægges i een-rækkesystem.
- Kolding.* 718(489.48)
29/6 71. Kr. Dgbl., 6/10. Licitationen. Detailprojektering af kgd. og kapel til Nordre kgd. udarbejdes af arkt. Erik Madsen, Kolding. Kgd.en er på 7,5 ha, og kapellet bliver på 352 m² og får plads til 120 personer.
- Vejle.* 718(489.48)
1/11 71. Vejle Amts Folkebl. Østre kgd. har 100 års jubilæum 2. november.
- Esbjerg.* 718(489.49)
4/10 71. Vestkysten., Berl. Tid. Groft hærværk i gravlunden.
21/10 71. Vestkysten. Anlæg af den nye kgd. ved Veltotvevej begyndes om et par uger. Planen blev udarbejdet af arkitekterne Ole Guldbrandsen, Mogens Dideriksen, Knud Harild og Karl Erik Sand til konkurrencen, senere er endeligt projekt udarbejdet i samarbejde med landskabsarkt. Torben Michelsen, Sorø.
- Grindsted.* 718(489.49)
1/7 71. Vejle Amts Folkebl. Også i år henlægges 20.000 kr. til forestående kapelbyggeri.
16/8 71. Vestkysten. Mhrd.et har fået landvæsenkommissionens tilladelse til at indrette egen boring og vandværk for at kunne vande kirkegården i tørkeperioder.
- Tønder.* 718(489.62)
8/9 71. Vestkysten, 22/9. Licitationen. Dræning af det nye kgd.sareal er i fuld gang. Arbejdet koster 75.000 kr.
- Åbenrå.* 718(489.63)
1/7 71. Dannevirke, 2/7. Jydske Tid. Mhrd.et behandler forslag til udvidelse af kapel og krematorium. Udvidelsen vil koste 600.000 kr. og inkluderer 2 ny ovne. Endvidere forelagdes forslag til klokketårn og materialgård.
9/9 71. Sønderjyden, 10/9. Jydske Tid. De to byggeprojekter er blevet vedtaget, arbejdet sættes i gang til foråret, det bliver materialgården først, den vil koste 200.000 kr. Kapellet og krematoriets udvidelse vil være afsluttet i 1973 eller 1974.
- Sønderborg.* 718(489.64)
16/11 71. Sønderjyden, 18/11. Flensborg A. De fire mhrd. er trådt sammen for at drøfte fælles kgd. for byen, eventuelt med krematorium.

Modtagne skrifter

Foreningen af danske kirkegårdsledere.
Årsmøde og generalforsamling på Hindsgavl slot 1971.
Referatet af foreningens årsmøde og generalforsamling står naturligtvis i jubilæets tegn. Det fornemme kontoroffsettrykte hæfte begynder med billeder af årsmødedeltagerne og af den samlede bestyrelse. Derefter følger referaterne af foredrag og generalforsamlingen og indeholder også en historisk oversigt over foreningens 50-årige virksomhed 1921-1971.

Fra blade og tidsskrifter

Nyanlæg af kirkegårde. 718.00
Hvad kræves af kirkegårds-kulturen behandles af Per-Hally Tempel, Wuppertal, i et foredrag. *Deutsche Friedhofskultur* 61(1971)7:138-47.)

Sveriges kirkegårdschefer. 718.007:061.22(485)
Foreningen af Sveriges kirkegårdschefer holdt i år kongres i Varberg. Der blev holdt foredrag af Elve Sveldand om Tilpasning af akkord til arbejdsforholdene, og af Staffan Larsson om Kirkegårdsforvaltningernes blanketter. Efter mødedagene, der også havde en maskindag, foretoges studierejse over Grenå ned gennem Jylland over Fyn til København. Undervejs gjordes ophold i Århus, Horsens, hvor der overnattedes, Odense og Nyborg (overnatning), derefter Lyngby og København Vestre kgd. Kirkegårdsinspektør Holger Nielsen, Lyngby, ledsagede selskabet på turen. (*Viola-Trädgårdsvälden* nr. 37, 8. sept. 1971, *Ignis* 43(1971)9:123-131, 143-47, 148-49.)

Gravminder, mønsteranlæg. 718(43)
Mønsterkirkegård anlagt i Bevensen af håndværksmæssigt tilvirkede sten og gode gravstedsplanter i samarbejde mellem stenhuggere, Arbeitsgemeinschaft Friedhof und Denkmal, og landskirken. (*Deutsche Friedhofskultur* 61(1971)10:219.)

Bielefeld. 718(43)
Krematoriets restaurering. (*Deutsche Friedhofskultur* 61(1971)9:191-193.)

Hamburg. 718(43)
Wandsbeker kirkegård, landsbykirkegården, der blev storstads kirkegård. (*Deutsche Friedhofskultur* 61(1971)7:153-55.)

Køln. 718(43)
Rodenkirchen forstadskirkegård er 6,8 ha stor. (*Deutsche Friedhofskultur* 61(1971)9:185-89.)

Køln, Landsudstillingen. 718(43)
Tysk gravstedskunst interesserer svenskerne. (*Viola-Trädgårdsvälden* 16. okt. 1971.) Den tyske kirkegårds-kulturforening AFD holdt sin kongres og besøgte den særlige kirkegårdsafdeling med til lejligheden fremstillede monumenter og konkurrencegravstedsanlæggene. (*Friedhof und Denkmal* 16(1971)3:1-5.)

Nürnberg. 718(43)
Urneanlæg på Søndre kirkegård. Et muranlæg med urnepladser. (*Stinmetz u. Steinbildhauer* (1971)8:406-9.)

Oldenburg. 718(43)
Sten, sten, sten, alt det grønne væk. Det er til at græde over. Reportage fra katolsk kgd., Oldenburg og Densense kgd., Oldenburg. (*Deutsche Friedhofskultur* 10:218-19.)

Wuppertal-Cronenberg. 718(43)
Lokalhistorie og kirkegårdshistorie. Gamle gravmæler bevares ved omlægningsarbejde. (*Deutsche Friedhofskultur* 61(1971)3:46-52.)

Verdens kirkegårde.
Er en serie forfattet af Rupert Ehrgartner, som har foretaget utallige rejser verden rundt og på disse har fotograferet kirkegårde. Som det første i rækken besøges:

Japan. 718(52)
(*Steinmetz u. Steinbildhauer* (1971)2:65-68.)

Rusland. 718(47)
Kirkegårde i Rusland har megen helte dyrkelse. (*Steinmetz u. Steinbildhauer* (1971)3:46-52.)

Kalkutta. 718(540)
I ly af Fort Williams ligger en kirkegård for det engelske østindiske kompagni med monumenter i alle de gamle kulturrigers stilformer. (*Steinmetz u. Steinbildhauer* (1971)4:171-74.)

Thailand. 718(541)
Kirkegårdene er præget af, at huset er et symbol på familiens uadskillelige forbundethed, derfor indgår hussymbolet i gravmonumenterne, hvis gravmonumentet ikke er et hus, der også tjener til askens opbevaring. (*Steinmetz u. Steinbildhauer* (1971)6:295-98.)

Tyrkiet. 718(56)
Gravstenene dækker hele graven, en muhammedansk skik. (*Steinmetz u. Steinbildhauer* (1971)7:353-55.)

Italien. 718(45)
Columbarier og monumenter med fotografier. (*Steinmetz u. Steinbildhauer* (1971)8:411-14.)

Lissabon. 718(469)
Ikke ofte er noget om kirkegårde i det franske stenhuggertidsskrift, men denne gang er en reportage fra Lissabon, Portugal. Gader med mausolæer i mange forskellige stilarter og gadebelægning i mange farver og i mønster; men goldt som en ørken. (*Revue Mensuelle Le Mausolee* 34(1971)421:1993-2008.)

Malmø. 718(485)
Malmø får nu sin 3. askefællesgrav næste år. Der er på Östra og Limhamn, nu indrettes også på Sct. Pauli mellemste kirkegård i staden. I 1970 hensattes i Malmø minneslunde, som er det svenske udtryk, 227 af 1100 kremerede. (*Ignis* 43(1971)10:139.)

- Borås.* 718(485) *Vandkummer.* 718:728.955
Tekstilbyen i Västgötland har 4 kirkegårde med i alt 56,7 ha til et indbyggertal på 76.000. Kirkegårdene ledes af parkchefen. (Viola-Trädgårdvärlden 22. sept. 1971.)
Et dekorativt element i kirkegårdsinteriøret er vandkummen. (Deutsche Friedhofskultur 61(1971)7: 148-50.)
- Stockholm.* 718(485)
På mosaisk menigheds ny kgd. er efter en konkurrence i 1964 opført et kapel, arkitekt Majse Jacobsen har stået for opførelsen, kapellet blev taget i brug i begyndelsen af 1970. (Ignis 43(1971)8:137-38.)
- Arvika.* 718(485)
Menighedsrådet i Arvika har besluttet at bygge krematorium på Notudden efter tegninger af arkitekt Åke Porne. (Ignis 43(1971)5:73.)
- Frederikshavn.* 718(489.41):718:725.942(43)
Broslagnig til naboland. Gravene for krigsdøde i Frederikshavn blev færdig istandsat af unge frivillige fra Bremerhafnen til højtidelighed d. 1. sept. 1971. Borgmester Villy Christiansen, kirkegårdsinspektør Svend Hellum og den danske ungdomsleder Aage Rieck fik overdraget Folkeforbundet for tyske krigsgraves forsorgs guldnål. (Kriegsgräberfürsorge 47(1971)7:155.)
- Sydøsteuropa og Lilleasien.* 718(497)
AFD har gennemført en 21 dages studierejse med 20 deltagere gennem Sydeuropa og Lilleasien. (Friedhof u. Denkmal 16(1971)4:1-7.)
- Tunesien.* 718(611)
Islamitiske kirkegårde har en egenart. (Deutsche Friedhofskultur 61(1971)7:156-58.)
- Gravemaskiner.* 718:621.879.22:624.13
Gode erfaringer med Schmelzer Hytrac 230A. (Deutsche Friedhofskultur 61(1971)8:182-84.)
- Græsplæner.* 718:712.423
Malmøs driftsingeniør Curt Ericsson har mange erfaringer i anlægning og pasning af græsarealer. (Ignis 43(1957)8:127-28.)
- Billedskærerinde arbejdede på BUGA 71.* 718:726.825.1/4
Hildegard Junglas tror monumentet af træ kan måle sig med samme af sten, hun arbejdede begejstret på landsudstillingen i Köln. (Deutsche Friedhofskultur 61(1971)10:205.)
- Gravmindeudstilling i Duisburg.* 718:726.825.1/4
Udstilling foranstaltet af kunsthåndværkets fællesskab i Nordrhein-Westfalen. (Kunst u. Stein 16(1971)4: 17-19.)
- Zürich.* 718:726.825.1/4
Mønstergravminder, det er en krævende titel, men svejtsiske stenhuggere tør. (Kunst u. Stein 16(1971) 4:20-21.)
- Detmold.* 718:726.826.1/4
Kirkegårds- og gravstensudstilling afholdtes på udstillingsområdet Braunenbruch arrangeret af stenhuggere, billedskærere og kirkegårdsgartnere. (Friedhof u. Denkmal 16(1971)4:10-11.)
- Resolutioner**
- Kirkeministeriets skrivelse af 9. december 1966 (til stiftsøvrigheden over Ålborg stift) om at det ikke påhviler en kirketiendejer at udfærdige regulativ for graveren ved en ikke-selvejende kirke.
- I et hertil indsendt andragende af 28. juni 1966 har stiftsøvrigheden forespurgt, om der påhviler en kirketiendejer pligt til at udfærdige regulativ for graveren ved en ikke-selvejende kirke.
- I anledning heraf skal man meddele, at det fremsatte spørgsmål må besvares benægtende.
- Kirkeministeriets skrivelse af 18. marts 1967 (til stiftsøvrigheden over Fyens stift) om hvorvidt kassereren og regnskabsføreren for en kirkegård i en købstad kan anses for omfattet af ferielovens bestemmelser.
- I et med stiftsøvrighedens erklæring af 15. april 1966 hertil indsendt andragende har kirkegårdsbestyrelsen i A købstad forespurgt, om kassereren og regnskabsføreren for A. kirkegård kan anses for omfattet af ferielovens bestemmelser, idet kirkegårdsbestyrelsen herved har oplyst, at den pågældende aflønnes med et grundbeløb af 1.447 kr. 20 øre årlig, hvortil der ydes samme tillæg som gældende for statens honorarer.
- Det fremgår af sagen, at den pågældende tillige udfører hvervet som kasserer og regnskabsfører for N. kirke i A., for hvilket hverv han oppebærer et grundhonorar af 1.179 kr. 20 øre, hvortil der ligeledes ydes tillæg som for statens honorarer gældende.
- I anledning heraf skal man meddele til efterretning og videre bekendtgørelse, at direktoratet for arbejdstilsynet, med hvilket man har brevvekslet om sagen, i skrivelse af 19. august 1966 har udtalt, at den pågældende i sine nævnte tjenesteforhold må anses for omfattet af ferieloven og derfor har ret til ferie med løn efter denne lovs regler. Direktoratet har herved lagt til grund, at den pågældende aflønnes med et fast årligt honorar, for hvilket han under fortsat ansættelse betragtes som værende i stand til at holde ferie med løn.
- Under henvisning hertil tiltræder ministeriet i overensstemmelse med stiftsøvrighedens indstilling, at der udbetales den pågældende ferietillæg efter reglerne i ministeriets cirkulære af 25. oktober 1964, punkt 2, afsnit A, litra a. *)
- Angående den pågældende mulighed for at vælge feriegodtgørelse i stedet for ferie med løn henvises til samme cirkulæres punkt 2, afsnit A, litra b.

*) Nærv. saml. 1963-64 s. 379.

PLANT POULSENS PLANTER

D. T. POULSENS PLANTESKOLE
Kelleris - Kvistgaard. Telf. (01) 23 33 66

Filial: Plantebutikken, Kregme, Hillerød.
Frederiksværkvejen . Telf. (03) 345 11 21

blomsterfrø
plænegræs
blomsterløg og knolde
bekæmpelsesmidler

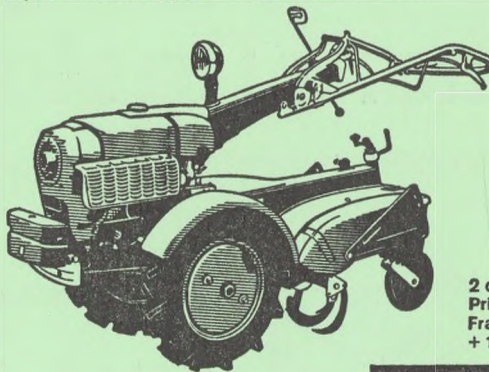
a/s L.DÆHNFELDT

ODENSE . Telefon (09) 13 06 06

HONDA

4-6-8-10-14 hk. kan påmonteres:

Jordfræser - Vendepløj - Kultivator - Påhængsvogn - Fejemaskine -
Snepløj - Plæneklipper - Frugttræsprøjte o.m.a.

2 cyl. 4 takt - 10 hk.
Pris: 5.800.-
Fræser 1.050.-
+ 12½ % moms.

for GARTNERE **Model F 190**

G. B. M. BROENGE 29 · ISHØJ 2630 TÅSTRUP
Nærmeste forhandler anvises:

Tlf. (01) 99 19 11

BIRKHOLM PLANTE SKOLE

Prydbuske i alle sorter og størrelser. Store partier af de mest brugte. - løvrigt alle planter til kirkegårde.

Aflæg planteskolen
et besøg.

Vassingerød pr. Allerød . Telf. (03) *27 31 26

HØRSHOLM PLANTESKOLE

H. GLÆSEL • FOLEHAVEVEJ . HØRSHOLM

Til kirkegårde anbefales: stedsegrønne træer og buske, roser og stauder, prydtræer og pryd-
buske.

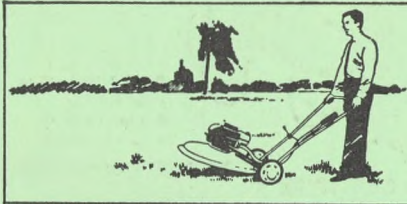
Forlang vort store illustrerede pris- og hoved-
katalog tilsendt franco. - Besøg planteskolen.

Varerne bringes overalt i København og omegn.

TELEFON (01) *86 01 18

Skær tiden ned- mens De skærer græsset

spar penge med Flymo - den s-v-æ-v-e-n-d-e græsklipper!

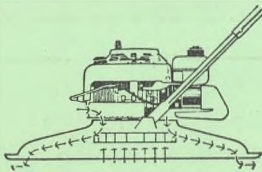
Lettere transport
Nye transporthjul på FLYMO Contractor 21" letter transporten mellem arbejdsstederne.

Mere manøvredegtig
Transporthjulene hjælper Dem til at komme lettere igennem højt og filtret græs.

Hjulene op med et greb
Skrånninger slås med hjulene oppe. Brug pendulsving - enten med hånden el. med reb. Sørg for godt fodfæste.

Blæserhjulet suger luften ind og presser den ud mod skjoldets kanter. Luftpuden løfter maskinen, og den svæver. Den opadgående luftstrøm løfter græsset mod kniven, så det klippes af i ensartet højde.

FLYMO Institutions-serien omfatter nu såvel 19" Professionel (1120,-) som de ny 19" (1325,-) og 21" (1580,-) Contractors. Rekvirer venligst special brochure. Effektiv service over hele landet.

Flymo
PLÆNEKLIPPER

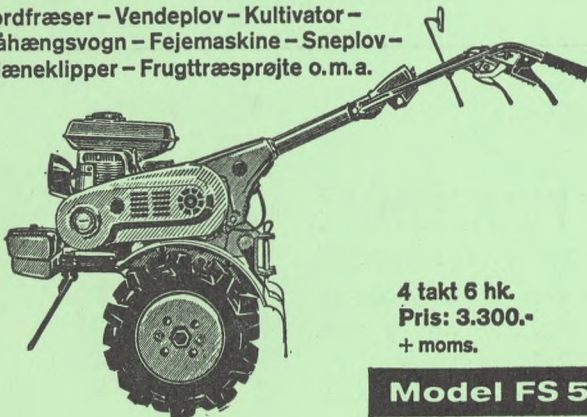

Flymo A/S, Tjæregade 2, 2450 København SV, tlf. (01) 12 35 50

HONDA

4-6-8-10-14 hk. kan påmonteres:

Jordfræser - Vendeplov - Kultivator -
Påhængsvogn - Fejemaskine - Sneplov -
Plæneklipper - Frugttræsprøjte o.m.a.

4 takt 6 hk.
Pris: 3.300,-
+ moms.

Model FS 50

Mangler De noget i kirkeeffekter - det har INGEMANN

Stole - Særkalke (3 modeller) - Jordpåkastelses-
skovl, (messing) - Jordkasse (teak - eg).
Kistevogn - Umetang - Lys til alle formål m. m.

- eller til kirkegården:

Parkbænke - Papirkurve - Afstivningsprosper -
Nummerskilte - Ordensreglements-kilt.

Traktor med alle redskaber m. m.

Ring eller skriv og forlang tilbud, alt i fineste
udførelse, reel og hurtig levering.

T. Ingemann Hansen

Virumstræde 9 - 2830 Virum - Tlf. (01) 85 37 99